

REIKALAUJA AMNESTUOTI SAŽINĖS KANKINIUS VISAME PASAULYJE

Du žymūs rusų disidentai, Andrej Sacharov ir Sergej Kovalev, 1974 m. gruodžio 27 d. išvakarėse pasirašė atsisaukimą, kuris taip pradedamas: "Šiandien, ant Naujųjų 1975 Metų slenksčio, mes reikalaujame amnestuoti sąžinės kankinius visame pasaulyje, paleisti visus tuos, kurie kenčia dėl savo pažiūrų ir altruistiškos bet taikios gynybos kitų žmonių teisių". To laiško priedaše Sacharov pažymėjo "Šis laiškas parašytas gruodžio 26-27 naktį. Dar neturėjau progos jį viešai paskelbti, kai gavau žinią, kad gruodžio 27 d. suimtas Kovalev".

Gruodžio 28 d. Sacharov padarė tokį pareiškimą: "Arestuotas Sergej Kovalev, biologijos mokslų daktaras. Jis mano artimas draugas. Jis nepaprasto dvasinio tyrumo ir stiprybės žmogus. Dar neseniai mes abu tarėmės dėl Naujųjų Metų atsisaukimo reikalaujant politiniams kaliniams amnestijos. Šiandien jis ir pats jau kitą pusę. Formali arešto priežastis — kaltinamas ryšium su Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidimu. Tai, mano nuomone, valdžiai patogus pretekstas teismą prarasti toli nuo draugų ir viešumos. Protinas ir talentingas žmogus, Kovalev jau daugelį savo gyvenimo metų pasiūlytė žmogui teisių gynimui ir kovai už beteisiskumo iškelimą aikštėn. Jis žmogaus Teisių Gynimo iniciatorių grupės narys, Amnesty International SSSR grupės koautorius ir autorius pagrindinių dokumentų, nustatančių kelias kovas dėl žmogaus teisių mūsų krašte. Be triukšmo Kovalev atliko daug gerų ir sunkių darbų.

Tai neatsitiktinumas, kad pvz., kaip tik jis sugebėjo nustatyti ryšį tarp Simo Kudirkos motinos ir JAV ambasados, kas galų gale privertė prie Kudirkos išlaisvinimo. Šių metų gegužės mėnesį, kartu su T. Velikanova ir T. Chodorovič, Kovalev pasiskelbė nutarimą laisti "Einamųjų Įvykių Kroniką" prisiimdami sau atsakomybę už jos paskleidimą. Tai buvo drąsus istoriškas žingsnis. Kartu tai buvo iššūkis prieš tuos, kas bijo tiesos ir viešumos. Vakarykštis areštą — kerštas už padarumą ir drąsą. Aš šaukiuosi į Sergej Kovalevo kolegas — viso pasaulio biologus. Aš kreipiuosi į Amnesty International, kurios nariu Kovalevas yra ir kurio visa veikla atitinka šios organizacijos dvasią. Aš kreipiuosi į Tarptautinės Žmogaus Teisių Lygą. Aš kreipiuosi į viso pasaulio žmones, kuriems brangūs yra gėris, dora, intelektualinė laisvė. Aš kviečiu tarptautinę kampaniją už Sergej Kovalevo išlaisvinimą".

Kaip jau buvo rašyta, Sovietų Sąjungoje prieš Sacharovą prasidėjo šantažo (grasinama jo dukteriai, žentui ir vaikui), kampanija. Jo žmona Elena, kuri sunkiai serga akių liga, jau seniai

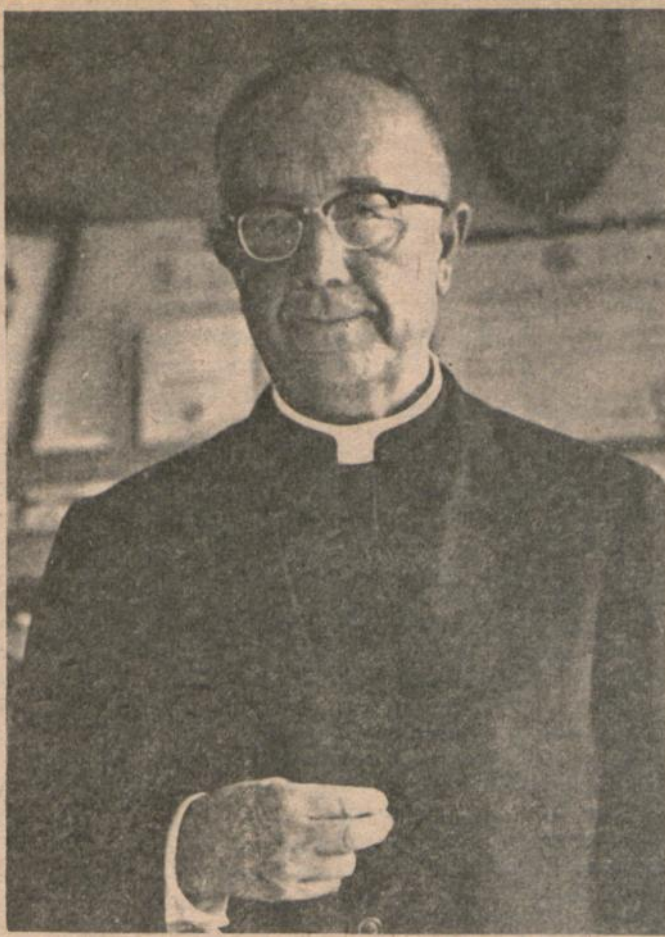
padavė prašymą vizai į Italiją gauti. Tačiau jai buvo atsakyta. Anot paties Sacharovo pareiškimo per pasikalbėjimą su Kanados (Toronto) komitetu Valentinui Morozui gelbėti, jo žmona ir vaikai laikomi įkaitais.

Pasaulio spaudoje daug rašoma apie sovietų biologo Sergej Kovalev suėmimą ir nugabenimą į Vilnių, kur jis laukia teismo ryšium su tariama jo pagalba Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai. Štai dar keli amerikiečių laikraščių atsiliepimai dėl Kovalevo suėmimo.

Sausio 8 d. "Washington Star-News" pranešė, kad 50 žymių sovietų disidentų pasirašė prašymą dėl Kovalevo paleidimo. Tarp pasirašiusių Andrej Sacharov, istorikas Roy Medvedev, rašytojas Vladimir Voinovič ir poetas Vladimir Kornilov.

New York Times sausio 11 d. laidoje atspausdintas Valery Cadidze ir Pavel Litvinov laiškas, kuriuo jie ragina gelbėti Sergej Kovalevą. Šiuo reikalu International League for the Rights of Man gruodžio 27 d. pasiuntusi telegramą N.V. Podgornij. Kovalevą ginti apsiėmė taip pat Amnesty International organizacija.

(ELTA)

A.A. Prel. dr. Juozas Končius. V. Maželio nuotrauka

ROMOJE MIRĖ BUVĘS BALFO PIRMININKAS PREL. DR. JUOZAS KONČIUS

Sausio 13 d. Romoje mirė paskutiniu laiku Villa Litana gyvenęs buvęs ilgametis Balso pirmininkas prel. dr. Juozas Končius.

Velionis buvo gimęs 1891 m. Stulgiuose. Kunigu įšventintas 1917 m. ir jau I Pas. karo metu įsitraukė į šalpos darbą. Buvo šiaulių gimnazijos kapelionu. 1923 atvyko į JAV ir čia Ford-

Prezidentas Fordas, iki šiol laikęs infliaciją valstybės prieš Nr. 1, pakeitė savo pažiūrą. Jis ragino kongresą atkurti ūkinį gyvenimą tokiomis priemonėmis, kurios, bent iš pirmo žvilgsnio atrodo esančios infliaciją skatinančios. Jis siūlo atiduoti dalį 1974 m. mokesčių ir sumažinti 1975 m. mokesčius, kas tik gali prisidėti prie didesnio deficito valstybės biudžeto ir tuo pačiu infliacijos spartos pa-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

greitimo. Šitas pasiūlymas buvo daugiau ar mažiau palankiai kongreso daugumos sutiktas. Krašto ūkis reikalingas paskatinimo ir mokesčių sumažinimas gali padidinti jos gyventojų išlaikymą. Kritika daugiau sukasė apie faktą, kad mokesčių grąžinimą ir vėlesnį jų sumažinimą pajus tik daugiau pasiturintieji. Prezidentas siūlo 1974 m. mokesčių grąžinimui nustatyti 1.000 dolerių ribą, o tiek gali gauti uždirbą 40.000 ir metus. Galimas daiktas, kad kongresas tą ribą sumažins iki 500 dolerių, padidindamas grąžinamą mokesčių dalį mažiau pasiturintiems.

Prezidentas taip pat siūlo maitais ir mokesčiais pakelti ne tik benzino, bet ir visų kitų naftos produktų kainas. Savaime aišku, kad toks naftos kainų pakilimas anksčiau ar vėliau turės atsiliepti ir kitų produktų kainas, kas jokių būdu nesumažins infliacijos spartos. Ta aplinkybė duoda daug amunicijos Fordo politiniams priešams. Dėlto laukiama nemažos kovos ir nėra visai tikra, kad Fordo pasiūlymas bus priimtas.

Laukiant tolimesnių diskusijų reikia atsiminti, kad Fordos naftos produktų kainų padidinimu siekia dviejų tikslų: naftos importo sumažinimo ir vietos gamybos padidinimo. Prieš tai sunku ką nors pasakyti. Ginčijamasi ne dėl tikslo, bet priemonių jam pasiekti.

Kritikai nurodo, kad sumažinti importą galima kitomis priemonėmis, kad ir, pavyzdžiui, jį visai uždraudžiant ar įvedant kvotas, o suvartojimą galima būtų sumažinti įvairiais kitais būdais, įskaitant ir kortelių įvedimą. Tokiomis priemonėmis nebūtų prisidėdama prie infliacijos.

Jis buvo Balso pirmininku nuo 1944 iki 1964 m. Pasitraukęs iš pirmininko pareigų, kurį laiką gyveno Floridoje, paskui persikėlė į Romą.

Jis yra parašęs atsiminimus iš Balso veiklos, Lietuvos istoriją anglų kalba, Vytautas the Great ir kt.

Palaidotas sausio 16 d. Romoje.

Praktika tačiau moko, kad iki šiol visos tokios priemonės pasirodė esančios labai brangios ir galų gale netinkamos. Kaip nesuksi sau galvos, vistiek nėra geresnės priemonės sumažinti naftos suvartojimą kaip tik pabranginant jos produktų kainas. Lygiai taip pat ir padidinti jos vietinę gamybą.

Iki šiol iš senų šaltinių gaunamos naftos kainos yra kontroliuojamos iš naujų — ne. Tai privertė prie senų šaltinių greitesnio išsekimo, nes daugiau apsimoka ieškoti naujų. Prezidento Fordo siūlomas kainų suvaržymo panaikinimas be abejo paskatins geriau išnaudoti ir senus šaltinius.

Skačiuojama, kad Fordo siūlomos priemonės padidins vidutinės šeimos išlaidas energijos reikalams 250 dolerių per metus (kritikai sako: 300). Tokia suma, nors ir pakeliama, vers pagyvoti ir apie energijos taupymą. O tai jau tokia sritis, kur kiekvienas gali daug padaryti.

Importo ir energijos suvartojimo sumažinimas nūdien yra reikalingas kiekvienam pramoningam kraštui, nes tik taip galima pasipriešinti naftą eksportuojančių kraštų diktatui. Užtat JAV dėsims susitvarkyti su savo energijos pro-

SOVIETINĖ TIKROVĖ NEPASIKEITĖ

BRONIUS AUŠROTAS

Jeigu SSSR pilietis nori nusipirkti kokį nors reikmenį, ar pavalgyti restorane tai jis privalo apsišarvoti kantrybės skydu; nes gi be ilgo stovėjimo eilutėse ar prie stalo, jis nieko negalės gauti.

Šie patarimai ir užsienio svečiams dabar jau yra atspausdinti Fodor Kelionių Vadove 1974 m. laidoje. Knygoje įspėjama, kad "ne užmirškite, jog keliaudami į SSSR jūs nevažiuojate ieškoti malonumų ir pramogų (fun) ... kaip tinginavimas pajūryje, slidinėjimai žiemos kurortuose ar kitos išdaigos, vadinamos 'kaip geriau praleisti laiką'."

Fodore taip pat pataria, kurie dalykai reikia atsivežti su savimi ir kurių galima negauti Sov. S-jė, kaip pav., "plunksnaočių (ball point pens), kišeninių įvairios paskirties baterijų, cigarečių, muilo ir t.t.". Taip pat primenama, kad baltinų skalbimas ir drabužių valymas yra lėtas ir nepatinkamas (JAV diplomatai pa-

VIRŠUJE: Čiurlionio ansamblis prieš 35 metus Vilniuje. Vidury sėdi ansamblio vadovas Alfonsas Mikulskis, Kanklininkų vadovė Ona Mikulskienė ir ansamblio valdybos pirmininkas Ed. Karnėnas. Šiai sukakčiai paminėti šį sekmadienį, sausio 26 d. 4 v. p.p. Clevelando Lietuvių Namuose įvyks akademija į kurią kviečiami ansamblio garbės nariai, mecenatai, buvę čiurlioniečiai ir visa Clevelando visuomenė. Programoje oficialus ansamblio naujųjų patalpų atidarymas, iškilmingas aktas, apžvalginė paskaita ir ansamblio suvenyrų paroda.

blemomis gali turėti didelės įtakos ne tik ūkiniam, bet ir užsienio politikos reikalams. Prezidento Fordo pasiūlymai, aplamai imant, buvo palankiai sutikti pramonės sluoksniui. Čia manoma, kad tie pasiūlymai yra geriausi užsibrėžtiems tikslams pasiekti. Kritikai sako, kad jie skriaudžia paskirą asmenį. Čia, be abejo, yra tiesos, tačiau kokių priemonių nesigriebė, jis vistiek turi nukentėti ir jo pragyvenimo lygis kristi.

tys savo drabužius valo ir kelnes prosija Suomijoje!). Žinoma, nors Fodore buvo daug įvairių praktiškų patarimų, bet šiai žurnalistų grupei nebuvo laiko susipažinti su gyvenimo tikrove: jie visi buvo SSSR svečiais ir po du buvę apgyvendinti "Junost" viešbutyje, vos 20 min. pėsčiomis nuo Kremiaus palocių. Vienok, straipsnio autorius neturi jokių panegyriškų viešbučio adresu, kurio kambariai, simboliškai tariant, "nebuvo didesni už pašto ženklą. Kambariuose esančios lovos buvo visiškai per trumpos, gi asmenys išaugę virš šešių pėdų aukštumo, savo kojas, miegodami, visada privalėdavo kabaluoti už lovos ribos... Vonios-dušo kambarių, prie vandens čiaupo buvo prijungta guminė žarnelė, kuri besimaudant nesiekdavo, švaros ištroškusi, kelienu. Tik su akrobatiniais gabumais asmuo, būtu galėjęs iškombinuoti, kaip jis būtų galėjęs save įgrūsti į tokią vonią. Pri-

(Nukelta į 2 psl.)

SOVIETINĖ TIKROVĖ...

(Atkelta iš 1 psl.)

mintina, kad SSSR vietoje tualetinio popierio naudojamas laikraštis; žinoma, dar gerai, kad ir tokį galima tokioje vietoje susirasti. Taip pat įdomu, kad viešbučio kambariuose esantieji radijo aparatai negalimi išjungti ir jie be paliovos trukdė keleivių ramybę" rašo apie 'Junost' viešbutį Ryskind.

Mes visi žinome, kad JAV ir kituose laisvuose kraštuose, kur yra išvystyta aukštnamių statyba, jų naudotojai yra aptarnaujami keltuvų ar liftų. Buvę pastebėta, kad SSSR aukštnamiuose toki keltuvai yra gana svarbi prabangos priemonė. Visose istaigose, ar knygynuose ar redakcijose, JAV keliauninkams tekdavo aukščiau lipti, savo priemonėmis, kaip ligi 4-jo aukšto.

Taip pat visų pastebėtas savo amžių visame pasaulyje atgyvenęs reiškinys: kiekviename viešbučio aukšte budėdavo senyvo amžiaus moteris. Kai kiti svečiai išeidavo iš savo kambario jos visada paimdavo svečio raktus. Ir dar nuostabiau, kad minimo žurnalisto viešbučio kambario raktas galėdavo atkakinti kiekvienas šiame aukšte kambario duris; "galimas dalykas, kad mano magiškas raktas būtų galėjęs atrakinti, ne tik mūsų viešbučio, bet ir visų SSSR esančių viešbučių kambarių duris", juokauja autorius.

Netruksta pažadu, kad komunizmo vadai pagerins visų piliečių ekonomišką būklę, kad greitai netruks būtiniausių gyvenimui reikalingų dalykų. Tačiau pažadai ir gyvenimo tikrovė nesubėga į tą patį vieškelį: kaip trūko taip ir trūksta maisto produktų, o ypač geresnės kokybės maisto. Taip pav. žurnalistas Walter Hussman, Arkansas 'Democrat' leidėjas, kur jis nesidairė "taip ir nepastebėjo maisto krautuvėse (o tai atsitiko 1974 m. rugsėjį, kai daržovių ir vaisių yra pilna visose lentynose) nei geresnės kokybės šviežių daržovių ir vaisių. Žurnalistas iš to daro savo išvadą, kad "SSSR per pastaruosius penkerius metus maisto tiekimo būklė nei kiek nepasikeitusi gerojone pusėn".

Prie visokio pobūdžio krautuvų stovi ilgos eilės pirkėjų. Amerikiečiams tos eilės primena kariškos tarnybos dienas. Ir tos eilės pastebimos visur: ar jūs pirkumėte teatro bilietą, ar kopūstų galvelę, ar batus, ar norėtumėte pavažiuoti mylią su taxi, jūs visur surasite prieš save dešimtis laukiančių.

Toliau autorius aprašo, mums gerai žinomą sovietinę anomaliją, norinčią ką nors nusipirkti valdiškoje krautuvėje kryžiaus kelią: nuo Ainošiaus prie Kaipošiaus ligi priei priei kasininkės, kuri turėdama prieš save eilutę klientų, neskubėdama, jus dar pavargins bent 20 minučių laiko. Na, pagaliau jūs jau patekote į gatvę, ir ačiū dievams.

Autorius teigia, kad miestų darbininkai uždirba vidutiniškai apie 150.00 Rb. mėnesiui, iš kurių dalis atiduodama 'savanoriškiems' profsajungų, ligonių kasų ir kitiečių atskaitymams; apie 5% atlyginimo tenka mokėti už valdžios teikiamą butą, bet koks tai butas! Atsiminkime, kad eilinis Amerikos dirbantysis, gali išgyti daug gėrybių, pirkdamas i kreditą ar už prekę mokėdamas kredito kortele. Gi Sov. S-ję tokių lengvatų nėra! Ten nieko negalima pirkti skolon. Taip pat ir SSSR dirbančiųjų atlyginimai yra menkesnės perkamosios ga-

Mūsų širdys neatlaikys, jei ir jūs nutilsite!

Šiais žodžiais kreipėsi Mykolas Viltis savo veikale: 'Neparašyti Laiškai', i laisvojo pasaulio lietuvių iš anapus uždangos. Pavergta tauta šaukiasi pagalbos, bet nevisi mes jos šauksmą išgirstame ir skubame į pagalbą. Lygiai kaip ir visi, laisvų kraštų žmonės, greitai pasiduodame apsuksiai komunistinei propagandai, dažnai tardami, kad komunizmas yra jau pasikeitęs ir kad okupuotoje Lietuvoje klesti ūkinė gerovė, o beto leidžiama nuvykti į Vilnių ir pasimatyti su artimaisiais. Tuo tarpu pasekiant kasdienes žinias dažnai yra pamiršimas, nors ir iškraipytas lietuviškas vardas disidentų tarpe. Štai, anglų žinių agentūra Reuteris, paskelbė, kad keturi lietuviai: Petras Plumpa, Povilas Petronis, Jonas Stašaitis ir Virgilijus Jaugelis nuteisti nuo 1 iki 8 metų sunkių darbų koncentracijos stovykla. Už ką? Už pogrindžio spaudą: "nelegaliai spausdinę ir platinę antisovietinę literatūrą - prieš sovietinę valstybę ir socialinę sistemą". Trumpai gal pasakytume, kad Lietuvoje vėl atgijo spaudos draudimo gaidynė, tik charakteringa dabartinės sovietinės okupacijos laikams. Pirmosios spaudos draudimo laikais knygos buvo spausdinamos Prūsijoje ir slapta gabenamos į Lietuvą, o dabar ir Prūsija okupuota tos pačios Sovietų Sąjungos, todėl lietuviams teliko tik vienintelė vieta - pogrindis, kuriame kaip ir anais laikais, Valančiaus spausdinama - Gromata apie sielvartus Bažnyčios šventos.

Reikia džiaugtis, kad pažadintoji vysk. Valančiaus rezistencinė dvasia išliko gyva iki pat mūsų dienų. Mūsų pareiga, sutelktinėmis jėgomis, perduoti viešajai pasaulio opinijai tautai daromą skriaudą. Prieš keletą metų Chicagoje įsisteigė Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Rėmėjų organizacija: šelpti persekiojamą Bažnyčią Lietuvoje, rinkti dokumentinę medžiagą ir skelbti viešumai. LKRŠ Rėmėjai niekam nepastoja kelio dirbti pavergtos tėvynės laisvinimo darbą. Jie daugiau sielojasi, kad ten neišblėstų tautinė-religinė kultūra, kurios silpimas labai džiugina okupantą.

LKRŠ Rėmėjų pastangomis yra išleista Lietuvos Katalikų Bažnyčios KRONIKA, kurią privalėtų išgyti kiekvienas lietuvis ir ją lios, o ir tos paskirties prekės yra menkavertės. Taip pav. amerikietis privalo dirbti 5,3 val. už batus, gi jo kolega - sovietas net 33 val. Amerikietis dirbs 26,3 val. už drabužių eilutę, gi rusas net 157 val. Tai tėra tik du pavyzdžiai vaizdningumo dėlei.

Už sovietinės gamybos Volgos modelio automobilį sovietas privalo mokėti apie 10,000.00 dol. ir jo gavimo laukti net 5-rius metus. Gi tokį pat auto drg. Valerijus Kosovanas, SSSR Radijo Užsienio Tarnybos Žinių direktoriaus pavaduotojas, įvairių legalių machinacijų pagalba galėjo išgyti už 2,000.00 mokėdamas už jį amerikiniiais doleriais ir grynais! Iš kur drg. V. Kosovanas uždirbo tiek pinigų? Jis tur būt nedirba JAV žvalgybai...

Tai tokia yra gyvenimo tikrovė, tikroji medalio pusė: Kosovanai ir jį panašūs tūkstančiai čulpia liaudies kraują kad galėtų ištaigingai gyventi ir laukti komunizmo pergalės visame pasaulyje.

perskaitę suprastų, kad reikia remti netik savo parapijos bažnyčios, bet pavergtos Lietuvos ir padidinta sekmadienio auka tikrai daug pagelbėtų vargstantiems mūsų tautos dvasiniams vadovams, iš kurių yra atimta materialinė atspara

Moderniųjų laikų noman-dai-komunistai užplūdę mūsų tėvynę atnešė ir tą žmogų niveliuojančią kolektyvinę sistemą, kuri lietuvių stengiasi išrauti iš jaugimo gimtojo žemės, savųjų pa-pročių, palaužti jį moraliai, sunaikinti ir tą aplinką, kurioje jo buvo pralietos pirmosios kudiškystės asaros. Ar nesusidaro siaubingas vaizdas, kada Sovietų Sąjungos atsiųstas emisaras-Tarasovas su savo pakalikais imasi tvarkyti tikinčiųjų reikalus ir vietoje bažnytinės administracijos, kad ją tvarkytų vyskupas, pastatomas politrukas - K. Tumėnas ar kitas. O jiems darbo dar ilgam laikui užteks: kol išvartys pakelėse rūpintojėlius, koplytstulpius ir bažnyčias pavers šokių salėmis, kuriose lietuvis buvo įamžinęs amžių bėgyje savo skausmą ir džiaugsmą, kada jis laisvę alsavo. Tauta apraizgyta spygliuotomis vielomis ir Vilniaus vargonais nebeskamba džiaugsmingi akordai primindami karžygius, ar garbindami šventųjų kaulus ir ant altorių užgesintos žvakės. Vargonais šiandien garbinama jos išniekintojai ir Katedra nustoj savo paskirties. O vis dėlto tauta nenustoj kovos dvasios ir neprašo okupanto leisti tarti paskutinį nuolai-

dumo žodį. Vietoje to, pogrindyje pasirodo Kronikos, kuriose aprašomos scenos ir faktai kaip okupantas traktoriais tempia, nuo tėvų kapų paminklinius antkapius kolchozinių tvartų pamatų statybai.

Rizikuoją kronikų leidėjai savo gyvybėmis begindami tautos laisvę, mėgindami jai sudaryti geresnę ateitį, kartu tikėdami laimėjimu ir tautinių bei religinių idėjų kilnumu. Šioje viltyje pasirodo ir kilni aukos dvasia, kuri laikioje tamsumoje sušvinta gyvos ugnies fakes-lais.

Klausant nuolat atbanguo-jančio šauksmo iš anapus Atlanto, kad mūsų širdys tikrai neatlaikys, jeigu jūs būsite kurti ir nebyliai, LKRŠ Rėmėjai pasiryžo telkti lėšas ir žadinti viešąją opiniją, leidžiant LKB Kronikas, jas vėrčiant į kitas kalbas ar šelpiant vargstančią Bažnyčią Lietuvoje. Darbo apimtis plati ir darbo vaisiai turėtų būti brandūs, jeigu susilauktume iš visų lietuvių paramos.

Šių ir kitų igyvendini-mui yra pakviestas Čiurlionio ansamblis, kuris koncertuos š.m. vasario 2 d. Chicagoje, Marijos aukštesniosios mokyklos salėje. Kartu su šiuo koncertu yra rishama ir mūsų pagarsėjusio dailininko ir muziko M.K. Čiurlionio 100 m. gimimo su-kaktis. Todėl atsilankymu mes paremsime ne tik Lietuvos katalikų religinę šalpą, bet pagerbsime ir tą, kuris mums paliko tokį didelį dvasinį turta.

P. Indreika

VASARIO 16 ŠVENTEI ARTĖJANT

Kai 81-jo šimtmečio pabaigoje Lietuvos vardas buvo išbrauktas iš Europos žemėlapiu, nusivylimas ir nevil-tis apsupo mūsų tautą. Tačiau nenuslopino nelaimė jos laisvės troškimo. Didžiosios Kunigaikštijos tradicijų veikiamas, jis nekarta prasi-verždavo savo galingais veiksmais. Tautoje vyko socialinio ir politinio persi-grupavimo procesas, kuris, kaip ir kiekvienas istorinis procesas, buvo gana lėtas. Valdžiusieji ligi tol sluoks-niai savo vaidmenį buvo atlikę. Tautą gelbėti, valsty-bę atstatyti, turėjo ūkininkai ir iš jų kilusi intelligen-tija. Šie sluoksniai nepasidavė svetimos kultūros veiksmui, jie išsaugojo mūsų protėvių kalbą, jie buvo mūsų tautinio atgimimo ža-dintojai. Jie brandino Lie-tuvos nepriklausomybės idė-ją, kuri 1918 m. vasario 16 d. virto (tapo) tikrove.

Tik paviršutiniškai sugre-tinę šimto dvidešimties su viršum metų svetimųjų val-dymo padarinius su tuo, kas buvo pasiekta per 22 nepri-klausomo gyvenimo metus, dabar galim įsitikinti, ką reiškia tautos laisvė.

Laisvė buvo išpirkta ge-riausiu tautos sūnų aukomis ir pasiūventimu. Lietuvos laisvės atgavimo laimėji-mais džiaugėsi ir svetur gy-venantieji lietuviai.

Deja, nebuvė lemta ilgai džiaugtis nepriklausomu gyvenimu. Sovietų Rusijos bolševikų okupacija vėl uždė-jo vergijos pančius mūsų tautai. 1940 m. Lietuva nete-ko savo valstybės nepri-klausomybės ir didžiosios piliečio gyvenimo vertybės laisvės.

Sovietų bolševikiškieji už-grobimai įvykdyti po antrojo pasaulinio karo, nepai-sant daugelio nepuolimo su-tarčių, kurias Sovietų Są-junga pati buvo pasiūliusi ir pasirašiusi, yra ypatingos istorinės reikšmės įvykis. Iki tol niekad Europoje nėra buvę tokios masinės nukariavimų bangos tokiu trumpu laiku.

Lietuvių tautos gyvenimo būdas yra nerusiškas, jų val-dymosi santvarka buvo nerusiška, ir jų kalba nieko bendro neturi su rusišką-ja. Tai kodėl lietuvių tautos nelaimingas likimas turi bū-ti valdomas Sovietų rusiško-jo imperializmo?

ROCHESTERIO LITUANISTINĖS MOKYKLOS PARENGIMAS

Pernai gruodžio 21 d., lie-tuvių parapijos salėje, buvo lituanistinės mokyklos gra-žus eglutės parengimas. Tė-vas kun. J. Dyburys tėvų ir svečių tradicinį susijimą pradėjo malda. Po to komi-teto pirmininkas R. Tamo-šiūnas tarė nuoširdų žodį ir programos tąsą perdavė mokyklos vedėjui V. Žmuidzinui. Jis, šv. Kalėdų pro-ga, pasveikino gausiai susi-rinkusius, kviesdamas visus drauge pagiedoti kalėdines giesmes ir Tėvyne brangi. Salėje suaidėjo grausmingas giedojimas. O. Z. Šipaila armonika pagrojo lietuviškų patriotinių dainų melodijų pyne.

Meninė programa buvo suskirstyta į tris dalis.

Prie puošnios eglutės ma-žieji, Z. Vidmantienės pa-rengiamojo skyriaus, atliko 'Kalėdinį pasveikinimą'. G. Draugelytė, N. Lelytė, L. Skučaitė, V. Valentini, T. Blavesčiūnas ir D. Vidman-tas atliko vaizdžią progra-mėlę: padainavo, pašoko ra-telį, o Lina Alvarado gra-žiai padeklamavo.

VI skyriaus mokinys Rai-mukas Kiršteinas paskai-tė savo kūrybos idomų ra-šinių.

Uždangai prasiskleidus, scenoje pasirodė būdingas vaizdas - gyvasis paveiks-las - 'Šv. Kalėdų naktis'. Atliko mokytojos Aldonos Kirš-teinienės paruošti šie moki-niai:

Okupavę Lietuvą bolševi-kai pirmiausia stengėsi iš lietuvių sąmonės išrauti Va-sario 16-sios sąvoką. Tačiau nežiūrint to, kasmet Vasa-rio 16 ant partizanų kapų atsiranda gyvų gėlių vaini-kai, piliakalniuose, net kar-tais viešose vietose, pakyla trispalvės vėliavos.

Bolševikų okupacija pa-rodė, jog netekęs nepriklau-somybės, lietuvis nebega-li siekti savo tikslų. Jis yra be-teisis okupanto vergas. Oku-pantas bet kuriuo metu, be jokios priežasties, gali jį su-imti, įkalinti arba ištremti į Sibirą.

Mes gyvendami svetur neabejojame, kad prarastą-ją laisvę atgausim, jei tik būsim ryžtingi, vieningi, ginkluoti tėvynės meile, giliu tautiniu susipratimu, nenuilstamu darbu ir pasi-aukojimu. Tai yra dorybės kurios turi būti sujungtos su mūsų medžiaginiu pasi-ruošimu, pajėgumu ir dosnu-mu Lietuvos laisvinimui.

Nūdien pasaulis tebėra baisaus sukrėtimo aki-vaiz-done ir virš šimtas milijonų žmonių laukia išvadavimo iš bolševikų vergijos. Laisvų tautų valstybės jungiasi, kad bendromis jėgomis galė-tų kilusią audrą atlaikyti. Ta audra, anksčiau ar vė-liau, kils. O po audros bus giedra. Pavergtos tautos at-gaus savo laisvę.

Tikėkim, kad ir mūsų tauta bręsta dar vienam Lie-tuvos prisikėlimui.

J. Miškinis

Marija - L. Alvarado, Juozapas - Tomas Skučas, Angelei: Aušra Lelytė, Arūnas Čypas. Piemenėliai: G. Draugelis, B. Urbanas ir A. Skučas.

'Kalėdų naktį' deklamavo labai gražiai ir jausmingai Rūtelė Kiršteinaitė. Žiu-rovai buvo sužavėti, ilgai plo jo...

Toliau vyko pagrindinis vaidinimas, Birutės Pūkele-vičiūtės, 'Kalėdų dovana' (eiluota pasaka)

Scenai pritaikė ir režisa-vo gabi lietuviško žodžio ir minties reiškėja, Izabelė Žmuidzinienė. Grimavo Sta-sys Ilgūnas. Vaidino viduri-nių skyrių mokiniai.

Pasakotojai - R. Kirštei-nas ir A. Tamošiūnas, ežys, laiškanėšys - Darius Kiršteinas, kiškučiai - R. La-pinas ir R. Tamošiūnas, šer-nas - A. Olis, varna - L. Pierce, voverytė - L. Kli-maitė, smuiku solo - G. Ta-mošiūnaitė.

Vaidinimas buvo įdomus, patrauklus. Režisierė I.Z. daug idėjų darbo ir pasiŕven-timo. Aplamai, paruoštieji 'artistai' vaidino be prie-kaišių. Žiūrovams padarė puikų įspūdį. Todėl karš-tais plojimais reiškė nuošir-džiausią padėką vaidinto-jams ir vadovėi.

Kalėdų senelis Tadas Kli-mas, prie puošnios eglutės išdalino mokiniams dovanė-las.

Tėvų komitetas visus da-lyvius vaišino šaltais už-kandžiais ir šilta kavute.

Šiais mokslo metais litu-anistinė mokyklą lanko 39 mokiniai, t.y. žymiai dau-giau negu pernai. Dirba pa-siryžėliai mokytojai:

Tėvas kun. J. Dyburys, titybos mokytojas, Vytau-tas Žmuidzinas, vedėjas, Al-dona Kiršteinienė, Jūratė Krokytė (be normalios kla-sės dar moko angliškai kalbančių grupę), Bronius Krokys ir Živilė Vidmantie-nė. Tėvų komitetą sudaro: R. Tamošiūnas, pirmininkas, V. Draugelis, M. Stankie-nė ir G. Skučienė.

Mokyklos šventė sudarė mielą ir išpūdingą nuotaiką, palikdama gražiausių prisi-minimų. (mšk)

WANTED JOURNEYMEN
FORM GRINDERS — FLAT WORK
FORM GRINDERS — BROWN &
SHARPE
LATHE HANDS — TURRET AND
ENGINE
THREAD GRINDERS
Must have job shop experience.
Only experienced need apply.
Top rate, all fringe benefits, plus
overtime.
Apply in person
FORM — A — TOOL CO.
8610 Madison
Cleveland, Ohio (5-9)

RN'S
3 TO 11 and 11 TO 7 SHIFTS.
Medical-Surgical floors plus
ICU.

Good salary dependent upon ex-
perience plus differential, many
standard fringe benefits, plus
extras.

We have grown and are growing.
Start new year right. You care
for our patients and we care for
you. Come in or call Personnel
Office.

DOCTORS GENERAL
HOSPITAL
6701 W. SUNRISE BLVD.
PLANTATION, FLA.
PHONE: 305-581-7800 (5-9)

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų
ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKŲ — ĮSITIKINSITE.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKUNAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Neapsausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

ATAKUOJA DIEVĄ... PER VILNIAUS PLANETARIUMĄ!

Okupanto leidžiamoji "Tiesa" rikiuoja ir koordinuoja įvairiopas maskvinius paliepiamus organizacineje, ekonominėje, propagandinėje ir... ateistinėje veikloje. Kiekvienoje tų veiklų-veiklėlių detalėje matome skubius ataidėjimus į Kremliaus susi-čiaudėjimą. Vilniaus "vyriausybės" tarnyba nėra sudėtinga. Reikia laiku, skubiai ir paslaugiai suskubti atsiliepti į Kremliaus "įsaką". Vos tik tai pamatė Maskvos "Pravdoje" sugestijas "suaktyvinti ateistinę veiklą", vilniškėje "Tiesoje" (nr. 2) jau iškeptas pirmame puslapyje rašinys "Ateistiniam auklėjimui gerinti".

Ateistinę veiklą varo "Respublikinės mokslinės ateistinės propagandos koordinavimo taryba". Tai stambių partinių tūzų būrys. Tai, kartu, papildomos tūzų pajamos: mokama už posėdžius, už paskaitas, kelionpinigiai. Tad, veikti ateistinėje ir suvalstybintoje veikloje "gražiai apsimoka". "Koordinavimo tarybos" sąstatas labai margas. Čia matome Lietuvos kompartijos centrinio komiteto propagandos ir agitacijos skyriaus vedėją J. Kuolelį, Vilniaus universiteto filosofijos istorijos ir mokslinio ateizmo katedros vedėją B. Genzelį, Filosofijos, teisės ir sociologijos skyriaus prie Istorijos instituto vedėją J. Aičią, patarėją prie LTSR ministrų tarybos P. Mišutį. Į "koordinavimo tarybą" įtraukti Mokslių akademijos nariai.

Laisvųjų valstybių studijinėje sistemoje nėra "mokslinio ateizmo" sąvokos. Tai yra bolševikinis terminas. Laisvųjų universitetų studijose, filosofijos kurse susitinka su filosofais, kurių koncepcijos bolševikiniuose universitetuose suvulgarintos, iškraipytos, paimitos "mokslinio ateizmo" baze.

Suvalstybtintas ateizmas tapo krašto valstybine religija ir su barbarišku įniršiu, valstybės organų remiamas, kovoja su istoriniu palikimu, su "atgyvenomis". Šitokios yra tos "mokslinio ateizmo" veiklos apraiškos.

Kaip nacių Vokietijoje "hitlerjugendas", Sovietijoje — komjaunimas, sudaro "mokslinio ateizmo" pagelbinius smogikų junginius, kurie puola bažnytines procesijas, pamaldas, šnipinėja ir terorizuoja žmones.

Vilniškė "koordinavimo taryba" neišleidžia iš akių, kaip skelbia "Tiesa", "lietuvių buržuazinės emigracijos socialinės-politinės ir filosofinės koncepcijos". Tas "konceptijas" bolševikai suriša su "šiolaikininės buržuazijos filosofija ir tarptautiniu antikomunizmu". Šitoks okupacinių satrapų susirūpinimas gerai rodo, koks stiprus ir galingas yra laisvosios emigracijos spausdintas žodis. Mėgindami įrodyti susovietinto, vulgaraus ateizmo pranašumą, "koordinacinę tarybą" planuoja "atkirti". Nor leisti vis daugiau "populiarios literatū-

ros. Tai visokių iškunigijų bei eksklerikų memuarai. Šios makulatūros žmonės ne skaito dėl jos lėkštumo, naimumo. Neskaito ir sunkiosios valstybinio ateizmo lėkštumos. Todėl planuoja kišti sovietinį ateizmą į "laikraščių ir žurnalų puslapius, į filmus, į televiziją".

Ateistinę propagandą stengiasi paremti istorijos faktais, gamtos mokslų dėsniais. Todėl, pradėjus nuo faraonų, rikiuoja "uzurpacinis bažnytininkų veiksmus", vis ir vis nukreiptus prieš "darbo liaudį" ir ranka rankon su "išnaudotojiška klase". Šioje klaidinančioje propagandoje iškraipomi istoriniai faktai, istorinė tiesa tempiama ant nūdienių sovietinių dogmų.

Zinomas yra sovietų kosmonauto Gagarino posakis, išpraustas į jo lūpas sovietinės propagandos: "Danguje Dievo neradau!". Tuo posakiu pasirėmė, Vilniaus "koordinacijos tarybos" biurokratai sugalvojo ateistinei propagandai naudoti observatorijos planetariumą! "Tiesa" džiaugsmingai patikina: "posėdžio dalyviai pateikė pasiūlymų, kaip toliau gerinti planetariumo darbą". Planetariumas vulgarios sovietinės bedievytės tarnyboje tai naujas etapas "mokslinio ateizmo" raidoje.

• Baltijos valstybių diplomatiniai pareigūnai š. m. sausio 16 d. buvo susirinkę Washingtone pasiinformuoti ir pasitarti klausimais, liečiančiais Baltijos valstybes. Pasitarime dalyvavo Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovai, J. Kajeckas, A. Dinbergs, E. Jaakson, atvykę iš New Yorko, ir Lietuvos bei Latvijos Pasiuntinių Patarėjai — S. A. Bačkis ir V. Tomsons.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS NAUJA VALDYBA

Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime išrinktoji ALT valdyba savo posėdyje sausio 10 d. užbaigė pasiskirstymą pareigomis: pirmininkas — dr. Kazys Bobelis, vicepirmininkai: Teodoras Blinstrubas, dr. Kazys Šidlauskas, dr. Vladas Šimaitis, dr. Jonas Valaitis; sekretorius — kun. Adolfas Stašys, išdininkas — Juozas Skorubskas, finansų sekretorius — Eugenijus Smilgys, protokolų sekretorius Pakalniškis, nariai: Alvydas Jonikas, Teodora Kuzienė, Valerijonas Šimkus, Emilija Vilimaitė.

Siekiant plačiau išplėsti Amerikos Lietuvių Tarybos veiklą, pravestas darbas pasiskirstymas ir eilės komisijų sudarymas. Pirm. dr. K. Bobelis bus visų komisijų ir visų darbų vyriausias koordinavimas ir su

LIETUVIŲ MOTERŲ BALSAS (2)

KĄ MOTERIS ATLIKO IR KĄ PAMIRŠO?

EMILIJA ČEKIENĖ

(Spausdinant šio straipsnio pirmąją dalį (Dirva Nr. 5), tuoj po antrašte dėl techninių klaidų buvo praleistas šis Ksavero Vanagėlio eilėrašcio posmas, tad tapo nesuprantamas šio straipsnio pirmasis sakinyss. Atsiprašome.

Red.)

O, moters lietuvė! Jūs saulė tautos!
Jūs mūsų geroji viltis!
Jums rūpi likimas, garbė Lietuvos,
Nes jums ji brangioji šalis!

Šio laikotarpio išeivijos lietuvių moters uždaviniai nėra labai skirtingi nuo praeitų laikų. Ji yra sąmoninga lietuviybės gynėja, palai-kytoja ir tautos ateities kū-rėja. Be šeimos pareigų, mūsų moteris aktyviai dalyvauja socialiniame bei kultūriname gyvenime, organizacijose, kurios daug prisideda prie Lietuvos bylos kėlimo. Mūsų moterys rengia parodas, koncertus, paskaitas, minėjimus, leidžia leidinius ir organizuoja šalpos darbą ir t.t.

Tokia lietuvių išvyko iš tėvieskės ir nuosirdžiai savo tautietės vardą reprezentavo svetimuose laisvės kraštuose vėl per 30 metų (1944-1974). Bet ne visi keliai veda į laimėjimus, ne visi praturtina dvasią. Mes gyvename materialinės civilizacijos progreso kraštuose, bet ne visuomet civilizacijos progresas lengvai jungiasi su dvasinės kultūros regresu, kurį nejučiomis mes pasisavinam kartu nusinešdamos į savas organizacijas.

Dabar, kada kitos tautos itin pradėjo vertinti ir kelti moters įnašą tautų gyvenime, JAV politiniai kandidatai net balsus medžioda mi ir svarbias bei aukštas pareigas kviečiasi moteris, tai mes lietuvių pačios savo veikloje smulkėjame, pradedam sustingti neveiklume, mumyse pradeda trūkti visuomeniškumo, nors mūsų uždaviniai nesumažėjo.

Negalima sakyti, kad nedirbame. Moterų org-jų turime daug. Draugijų, klubų, klubelių ir net pasikyrų asmenų kokios nors org-jos ar klubo vardu apie save subūrusių keletą žmonių grupelę. Veikimo sezonui atėjus, jie visi pradeda judėti, rengti parengimus ir deja, jų programose nebesimato jokio dvasinio kultūrinio veikdo.

Mūsų veikla daugiausia remiasi vaišių paruošimu. Rengiame vakarienes, Vėlykų stalus ir k. Tai natūrali moters paskirtis. Yra moterų pagelbinių vienetų vyrų inžinierių organizacijoms ir

JAV administracija bei kongresu politikos vadovas.

Sekretoriata, atliekantį vykdomo organo pareigas, sudaro: kun. A. Stašys, A. Pakalniškis ir J. Skorubskas.

Politinių reikalų komisijai vadovaus dr. K. Šidlauskas, finansų komisijai vadovaus dr. V. Šimaitis ir V. Šimkus. Finansų komisijai vadovaus Eug. Smilgys.

Jaunimo komisijai pirminkaus A. Jonikas. Teisų komisijai vadovaus dr. V. Šimaitis.

pagelbinių vienetų gydytojų draugijoms. Kokia profesionalams vyrams inžinieriams ar daktarams reikalinga moterų pagalba, išskyrus vaišių paruošimą? Tam užtenka tik poros ar dviejų porų moterų, o be to, juk yra lietuvių moterų ir net vyrų profesionalų ir vaišėms ruošti, kurie iš to gyvena. Tuo tarpu anų vyrų žmonos galėtų dirbti naudingesnį tautišką darbą, ar gi jos neturi aukštesnių tikslų bei idealų? Argi moteris yra tik dulkė, kaip Adomas Mickevičius vadina, kuri lengvai skraido į bet kurią pusę pučiama, be savo siekimų, be idealų.

Ar nėra bendrųjų lietuvių moterei reikalų bei siekimų, susibūrus drauge į vieną ne pagalbinę, bet savo stiprią ir gausią moterų organizaciją į joje savarankiškai dirbti tautinį kultūrinį darbą. Mažuose vienetuose, klubuose ar draugijose, nežinant, kaip juos vadinsim, neįmanoma nieko didesnio nuveikti. Tai tik susibūrimai didesniems darbams pasiruošti, tai sukasdienėjusi veikla, todėl nenuostabu, kad narės nebenori lankyti susirinkimų, sunku sudaryti valdybas. Jaunesniajai kartai taip pat neįdomu susirinkimuose klausytis anekdotų, nors dažnai ir tarptautinių ir diskutuoti maisto paruošimo klausimais.

Nors dabar pradėtos skelbti įvairios gyvenimo negerovės, bet nepamirškime, kad visoks ekonominis perteklius silpnabūdžius skandina, o nedateklus dažnai žmogų dvasiniai pakelia. Kalbant apie šiu dienų pasaulio pakrikimą, priežasčių pirmiausia tektų ieškoti dvasiniam gyvenime: nesidomėjime kultūros pažinimu, nutolimu nuo knygos ir periodinės spaudos. Tai taikoma kitatautėms ir negali būti aplenkiamos ir lietuvių moterys, nors daug dirbančios mažose draugijose ar vienetuose. Tačiau kasdieninės pilkumos darbai pražus su ta diena, nu eis užmarštin. Ar ne laikas ir išeivijos moterų organizacijoms drauge suvažiuoti, sutelkti jėgas didesniems kultūriniais darbams, bendrų siekimų nutarimams ir jų įgyvendinimui savo mažuose rateliuose. Nejaugi išeivijos laikotarpio lietuvių moterų tokie dideli organizaciniai skirtumai, kad nesugebėtume rasti nieko bendro, kas jungtų visas lietuvių. Galima nepriklausyti tokiai organizacijai, kuri dėl ko nors mums nepatinka, bet kiekvienoje galima rasti ir tai, kas jungia.

Išėivijoje leidžiama daug įvairių knygų, brošiūrų, išryškinant vieną ar kitą lietuvių tautos momentą. Skiriama premijų romanams, novelėms kartais iš anksto nurodant, pageidaujant kurios temos. Amžilių bėgyje mes turėjome iškilų moterų, kurių vardai paliko istorijoje. Jų gyvenamus laikotarpius, veiklą ir charakterius išsamiai aprašė dr. M. ir V. Anyšai 1970 m. išleisto

istorinėje knygoje "Žymios lietuvių moterys".

Ar nėra paskutinis laikas išeivijos moterims, visų organizacijų atstovėms suvažiavus pasitarti ir visų pastangomis susirūpinti iš-

leisti veiklą išryškinant lietuvių moterį, jos pagrindinius charakterio bruožus, gyvenimo būdą ir kita amžių bėgyje ar bent kuriame viename laikotarpyje ar pagaliau apsiribojant vien išeivijoje ir net moterų tarpe kūrybinių jėgų dar turime, bet labai trūksta didesnės iniciatyvos iš mūsų moterų organizacijų vadovybių.

Iš Chicagos neolituanių veiklos

Korp! Neo-Lithuania Chicagos skyriaus sueigai, gruodžio 22 d. LT namuose pirmininkavęs Antanas Juodvalkis ir sekretoriavusi Eglė Juodvalkytė.

V. A. Račkausko nuotrauka

Sekmadienį, gruodžio 22 d. Chicagos neolituani būvo susirinkę į Lietuvių Tautinius namus prieššventinė sueigon. Sueigai sklandžiai pirmininkavo kol. Antanas Juodvalkis, o sekretoriavo poetė, aktorė, Antano dukra, Eglė Juodvalkytė.

Praėjusio susirinkimo protokolą, paruoštą Genės Modestavičienės, perskaitė buv. skyriaus pirmininkė Audronė Gulbinienė.

Naujasis skyriaus pirmininkas Algis Janušas pranešė apie naujos skyriaus valdybos pasiskirstymą pareigomis: vicepirmininkas dr. Vytautas Dargis, sekretorius — Romanas Šiaudikis, išdininkas — Marius Kasniūnas ir valdybos narys — Eugenijus Kniukšta. Magistre pakviesta Alvida Adomavičienė, tėvūnu — Vytautas Paukštys ir arbiter elegantiarum — Antanas Plaušinitis.

Naujoji valdyba pateikė sueigai ir ateinančių metų

Naujasis skyriaus pirmininkas Algis Janušas pranešė apie naujos valdybos užsimotus darbus, korporacijos Neo-Lithuania Chicagos skyriaus sueigoje, gruodžio 22 d. LT namuose.

Kol. J. Mockaitienė informuoja susirinkusius korporantus apie užsimotą leisti neperiodinį, iliustruotą, skyriaus leidinį.

Naujasis skyriaus sekretorius Romanas Šiaudikis įnešė daug gyvumo siūlydamas priemones naujiems studentams į korporaciją pritraukti.

veiklos planą, kuris nėra galutinis ir gali būti, reikalui atsiradus, keičiamas.

Sekretorius Romanas Šiaudikis pasiūlė diskutuoti būdus kaip pritraukti daugiau jaunimo į korporacijos gretas. Diskusijos buvo labai gyvos ir reikšmingos.

Kol. J. Mockaitienė painformavo susirinkusius, kad susidaręs kolektyvas ruošiasi išleisti neperiodinį iliustruotą skyriaus informacinį leidinį. Medžiaga tokiame leidiniui jau renkama.

Vytautas A. Račkauskas

ANTANAS SMETONA – PIRMASIS LIETUVOS PREZIDENTAS

(3)

ALGIRDAS BUDRECKIS

Kariniame sektoriuje atsirado naujų komplikacijų, kai 1919 m. balandžio 21 d. lenkų kavalerija užėmė Vilnių. Balandžio ir gegužės mėn. Lietuvos kariuomenė sėkmingai vykdė karines operacijas prieš bolševikus. Gegužės mėn. Prezidentas Smetona paskyrė generolą Silvestrą Žukauską kariuomenės vadu. Naujokų mobilizacija buvo paskelbta. 1919 m. birželio 3 d. Lietuvos kariuomenė perėmė visą karą su raudonąja armija frontą Lietuvoje. Lietuvos kariuomenė jau siekė 15.000, bet jai trūko ginklų, aprangos ir kitokių karinių reikmenų. 1919 m. liepos mėn. Matynas Yčas parūpino amerikiečių ginklų, aprangos ir karo medžiagos iš užsilikusių JAV kariuomenės sandėlių Paryžiuje. 1919 m. rugsėjo 27 d. ir vėl spalio 2 d. vyriausybė paskelbė naujas mobilizacijas. Iki metų galo Lietuvos kariuomenė siekė 25.000 karių.

Smetona buvo Lietuvos kariuomenės mylimas ir gerbiamas. Generolas Stasys Raštikis yra parašęs: "gerbiau Respublikos prezidentą Antaną Smetoną dar nuo 1919 metų, kada vyko ginkluotos kovos už Lietuvos nepriklausomybę. Tada fronte savanorių tarpe buvo ypač populiarius du vardai – pirmojo Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos ir vyriausiojo Lietuvos kariuomenės vado generolo Silvestro Žukausko." (Ivykiai ir žmonės, Chicago, 1972, psl. 26).

Gegužės 17 d. Hooverio komisija atsiuntė Kaunan maisto ir pieno miltelių Lietuvos vaikams. Tą patį mėnesį buvo gauta vaistų nuo Amerikos lietuvių. 1919 m. birželio mėn., tačiau, Lietuvos Respublikos finansinė būklė nebuvo kokia. Reikėjo ieškoti lėšų svetur. Jonas Vileišis išvyko į Berlyną ieškoti naujos paskolos, bet nieko neišėjo iš derybų, kadangi Berlynas statė kaip sąlygą, kad Lietuva atsisakytų nuo visų pretenzijų į Mažąją Lietuvą. Kaina buvo per aukšta.

1919 m. liepos mėn. Lietuvos valdžia paskelbė pirmą Lietuvos vidaus pasko-

lą po 5%. Valstybės paskolos ląštai buvo išplatinti už 30 milijonų markių.

Vokiečių okupacijos metu Lietuvos geležinkelių tinklas buvo gerokai sutvarkytas. Užtat jaunutė Respublika privalėjo naudoti vokieškus riedmenis, ypač garvežius. Kadangi Antantė vertė vokiečius likviduoti savo turtą Pabaltijyje (suprask: pervesti santarvininkams), Lietuvos valdžiai pavyko išsiderėti iš vokiečių 1919 m. liepos 4 d. susitarimą, kuriuo vokiečiai atidavė visus savo riedmenis lietuviams užuot santarvininkams. Sutarata kompensacija už geležinkelio turtą vėliau nustatyti derybų keliu.

1919 m. buvo tam tikrų diplomatinių laimėjimų. Birželio 26 d. popiežius formaliai "atkreipė dėmesį į lietuvių tautinį judėjimą". Liepos bei rugpiučio mėn. Lietuva pasirašė pašto konvencijas su Suomija, Latvija ir Estija. Rugpiučio mėn. lietuvių delegacija Paryžiuje susitiko su Tarptautine žydų delegacija ir sutiko suteikti Lietuvos žydams autonomiją. Rugpiučio 22 d. Norvegija suteikė Lietuvai de facto pripažinimą. Rugsėjo 23 d. Anglija suteikė Lietuvai de facto pripažinimą.

Visvien Lietuvos užsienio ir vidaus politinė padėtis buvo sunki: reikia kovoti prieš bolševikus, bermontininkus ir lenkus, o draugų ir paramos mažai. Lenkų intrigu dėka, Prancūzija neisileido Lietuvos delegacijos į Versalio taikos konferenciją. Lietuviai ten negalėjo ginti savo laisvės bylos.

Tuo Lietuvai nepaprastai sunkiu ir didžios įtampos metu prasidėjo ir Mykolo Sleževičiaus koalicinės vyriausybės krizė, kurią kėlė išivyravęs partinis politikavimas. Partijos, siekdamos valdžios didesnės bekompromisinės įtakos, politikavimą buvo perkėlusios net į kariuomenę. Kai antrojo pulko vadas Vincas Grigaliūnas-Glovackis už savo valdžios peržengimą buvo krašto apsaugos ministerio Merkio pasodintas į kalėjimą, tai visas antrasis pulkas atžygia-

vo pas Prezidentą, prašydamas paleisti jų vadą. Čia Prezidentas Smetona parodė santūrumą ir sveiką protą. Ministeris Merkys nebuvė apie savo veiksmą paimtas, patefonuodamas krašto apsaugos ministeriui išaiškinti visą reikalą. Jis pažadėjo kariams reikalą kuoj greičiausia sutvarkyti. Taip ir buvo.

Kilo rimtesnis kivirčas dėl derybų su bolševikais. Mat, Tarybų Rusija tuo metu nebesitikėdama įsitvirtinti Pabaltijo kraštuose, 1919 m. rugsėjo 11 d. pradėjo įtaigoti Lietuvos vyriausybę pradėti su ja taikos derybas. Tą patį ji buvo padariusi ir kitom dviem Pabaltijo valstybėms.

Kairieji buvo taikos derybų su bolševikais šalininkai, nes jos lietuviams leistų didesnes jėgas sutelkti prieš bermontininkus ir lenkus. Dešinieji buvo prieš tokias derybas, argumentuodami, kad jomis būtų nepatenkintos užsienio misijos. Tai buvo viena iš priežasčių, sudariusių Mykolo Sleževičiaus vyriausybės krizę.

Krizės akstinu buvo Tautos pažangos partijos šulų

Martyno Yčo ir prof. Augustino Voldemaro sugrįžimas iš Paryžiaus į Kauną. A. Voldemaras buvo nepatenkintas joms pirmosios vyriausybės atsistatydinimu ir laikė save tebeesančiu užsienio reikalų ministru. M. Sleževičius į antrąją ir ketvirtąją savo laikinąją vyriausybę jo užsienio ministeriu nekvietė, bet norėdamas išvengti painiavos, užsienio reikalų ministerio vietą palikdavo vakuojančią. Žinodami M. Sleževičiaus nesantais su Valstybės taryba M. Yčas su A. Voldemaru pareiškė jos pirmininkui Stasiui Šilingui griežtą protestą, kodėl Valstybės taryba esanti suspenduota, neįnanti savo pareigų, nes tai prieštarauja laikinajai konstitucijai. Faktas buvo, kad Sleževičius valdė be pasitarimų su Taryba. Yčas ir Voldemaras reikalavo sušaukti Valstybės tarybos sesiją ir pradėti eiti savo pareigas. Šilingas sutiko su jų pastabomis ir sušaukė Tarybos prezidiumo posėdį. Posėdyje jis rekomendavo, kad Tarybos sesija būtų sušaukta. Sleževičius atsakė, kad jis atsisistatydintų su vyriausybe, jei Taryba sušauktų sesiją prieš jo norą. Spalio 2 d. Sleževičiaus kabinetas nesutikdamas su Šilingo šaukiama sesija atsistatydino. (Pirmasis Nepriklausomos Lietuvos dešimtmetis, psl. 99-100).

Lapkričio 23 d. laiške Sleževičius nusiskundė Jurgiui Saulini, kad grįžė iš Paryžiaus diplomatiniai atstovai Yčas, Voldemaras ir Galva-

nauskas nusprendę perimti į savo rankas valdžią, kad jie pradėję intrigas prieš Sleževičių ir kad, kaip žinia, Smetona linkęs prisidėti prie jų. (Šaulio archyvas, folijas 76, Pensilvanijos universiteto biblioteka). Bet iš tikro šiame kivirče Prezidentas Smetona laikėsi nuolačiai. Iš vienos pusės negalėjo eiti prieš Valstybės tarybą, kuri ji buvo išrinkusi. Iš kitos pusės jis Sleževičių, kaip sumanų ministrą pirmininką, labai vertino. Ieškodamas išeities, Smetona pasiūlė M. Sleževičiui išstoti iš Lietuvos socialistų liaudininkų partijos, ir, kaip nepartinis, sudaryti darbą kabinetą. Sleževičius su tuo nesutiko, ir teko ieškoti naujo ministerio pirmininko. (Merkelis, Antanas Smetona, psl. 229).

Sleževičiui atsisakius Prezidentas Smetona pakvietė inž. Ernestą Galvanauską sudaryti naują ministrų kabinetą. Galvanauskas buvo garbingas žmogus, kuriam įvairių pažiūrų užsienio lietuvių pasitikejo. Jis buvo vakarų kultūros žmogus, turėjo daug kontaktų Prancūzijoje ir aplanai vakaruose.

Spalio 7 d. Galvanauskas sudarė naują vyriausybę. Šis penktasis iš eilės Lietuvos ministrų kabinetas buvo sudarytas iš krikščionių demokratų, pažangiečių ir nepartinių. Kadangi jis buvo sudaromas ne partijų koalicijos, o darbo pagrindais, tai socialdemokratai, socialistai liaudininkai ir santariečiai jį atsisakė įeiti.

Galvanausko kabineto didysis rūpestis buvo valstybės finansų bėda. Valstybės išlaidos buvo tušias, ir valdininkams bei karininkams jau keli mėnesiai neišmokėtos algos. Lietuvos delegacija prie taikos konferencijos Paryžiuje ir JAV likvidacinės komisijos buvo gavusi penkių milijonų dolerių vertės įvairių daiktų, kuriuos dalijant ir pardavinėjant buvo tenkinami patys būtiniausi piniginiai reikalai.

Kiek Lietuvos finansinė situacija buvo katastrofiška, jau rodo tai, kad 1918-1919 m. Lietuva turėjo 190.648.300 markių išlaidų ir tik 72.033.500 markių paprastųjų pajamų. Užtat 1919 m. pabaigoje ministeris pirmininkas Galvanauskas pasiuntė į Londoną Martyną Yčą prekybinių derybų su Tilden Smidto ir Gordono bankais. 1919 m. gruodžio mėn. Yčas tarėsi su anglų bankininkais, su Lloyd's, Westminster Bank, ir National Chemical and Metal Bank. M. Yčas pasirašė su Fortingtonu ir Gordono sutartį, o šie išrašė 200.000 svarų sterlingo čekius, kuriuos iškeitus į tuometinę Lietuvos valiutą, buvo apie 50 milijonų markių. Anglų bankai gavo ekskluzyvinę teisę eksportuoti Lietuvos linus už 5% komisiją. Tų bankų paskola išgelbėjo Lietuvos valdžią nuo bankroto.

(Bus daugiau)

Skaityt kit ir platinkit
D I R V A

CHICAGOJE!

Maloniai kviečiame Jus ir Jūsų prietelius
atsilankyti į

CHICAGOJE!

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS CHICAGOS, EAST CHICAGOS

IR CICERO SKYRIŲ RENGIAMĄ

DIRVOS VAKARA-BALIŲ

1975 M. VASARIO 1 D., LIETUVIŲ TAUTINIŲ NAMŲ PASTOGEJE,
6422 So. Kedzie Ave., Chicagoje. Pradžią 7:30 val. vak. Įėjimas asmeniui 10 dol.

Vietos užsakomos tel. 476-6341 (Kremerienė) arba 434-7270 (Valiukėnienė). Meninę vakaro programą atliks solistė Natalija Aukštuolienė ir East Chicagos vyrų oktetas, vadovaujamas muziko Antano Giedraičio. Šokiams gros jaunimo orkestras Vytis. Vakaro pelnas skiriamas DIRVAI.

RENGĖJAI

IŠ PRAEITIES PRISIMINIMŲ... (3)

GRĮŽTAM NAMO...

KAZIMIERAS MAŽONAS

Vargais negalais pasiekė Vitebską kur jau atrodė, kad galutinai įstrigome. Dėl jau metus vykusios revoliucijos ir šiautėjančio teroro, kada žmogaus gyvybė dažnai priklausė nuo paauglio komisaro nuotaikos bei malonės, beto išbadėje žmonės buvo įtarimams linkę ir erzūs. Nenuostabu, kad prie tokių aplinkybių kai kurių 'paraudonavusių' tarp atsirado kurdavusių ir įvairiausių paskalų skleidėjų, kaip antai, kad Maskvoje leidimas grįžti ir išvis nebuvo gautas, kad žmonės visai be pagrindė buvo išvilioti ir t.t. Kai kurie siūlė sudaryti beturčių komiteta ir pasidalinti kitų šiaip jau ubagiškais daiktais. Gana greit tas galėjo vesti prie riaušių. Kadangi Tambove išduota duona bei džiovinta žuvis baigėsi, teko šauktis Vitebsko apygardos pabėgėlių komiteto pagalbos. Mūsų maloniam nustebimui, to komiteto vadovu buvo mūsų tautietis teisininkas Juozas Grigaitis. Nors maisto ne-

daug pelnėme, bet čia paaiškėjo mūsų sulaikymo priežastis. Mūsų ešalona buvo pirmasis kuris turėjo pereiti per naujai atidaromą Gorianų perėjimo punktą. Iki mūsų atvykimo dar nespėta sutvarkyti karo metu išgriautą kelią ir uždėti bėgius, bet, jau už poros dienų tas darbas būsiąs užbaigtas. Šita gera žinia nurašino ir nudžiugino visus. Už poros dienų buvo pranešta, kad būtume pasiruošę, nes sekančią dieną ešalona išvyks į Gorianų stotį.

Anksti sekanti rytą trenksmingas ir labai nešvelnus garvežio dūžis į mūsų vagonus jau nebepykino kaip tokiais atvejais būdavo anksčiau, bet, priešingai -- nudžiugino nes tai paskutinės mūsų nemalonaus ir neramaus gyvenimo valandų. Už keletos valandų buvome jau Gorianų stotyje. Mus čia atvežęs garvežys skubiai grįžo atgal, nes iš čia traukinį turėjo perimti

iš Polocko siunčiamas vokiečių garvežys.

Šita nereikšminga Rygos-Orlo geležinkelio linijos stotis apsupta menkais krūmais bei krūmokšniais atrodė nepatraukliai. Kaip šitoj taip ir anoj vokiečių užimtoj pusėj dėl karo veiksmų iškraustytų gyventojų nesimantė bent kokių gyvybės ženklų. Visa apylinkė atrodė tuščia ir nyki. Nuo stoties ruožo pylimas mažų nuožulnumuėjo, nedidelės upės link kuri tuo metu ir skyrė rusus nuo vokiečių. Toli už tilto matėsi kelio ruožas kuris posūkyje į kairę dingo beržyne.

Du apyseni muitinės valdininkai specialiai prisijūti mūsų išsivežamą 'turtą' patikrinti buvo nepriekabūs ir šitas formalumas greit atliktas. Beliko vien laukti vokiečių garvežio. Jau ir pusiaudienis praėjo, o garvežio vis dar nesimatė. Žmonės ir vėl pradėjo nerimauti, nes, girdi, jei vokiečiai iš čia mus nepaims, ką mes čia šitų krūmų dykomoje be maisto darysime. Jau gerokai po pusiaudienio posūkyje pa stebėjome garvežio dūmus, o greit pasirodė ir pats garvežys, atsargiai iš lėto slinko naujai uždėtai bėgiais. Priartėjęs prie tilto garvežys sustojo. Iš prikabinto keleivinio vagono išlipė ke-

letas kariškių pradėjo apžiūrinėti ir tikrinti tiltą.

Tas jų delsimas ir vėl kėlė mūsų nerimą. Po valandos keletas kariškių su turima prie garvežio 'drezina' atvyko stotin ir pranešė, kad tilto stovis esąs abejotinas ir vargu ar išlaikys garvežio svorį. Tekslia dar kiek palaukti kol tiltas bus nuodugnai specialistų patikrintas. Greit susiorientavę nemalonumais grėsiančioj padėty paprašėme vokiečių dar su garvežiu palaukti, mes gi mėginsime vagonus savo jėgomis prie garvežio pristumti. Vokiečiai mielai sutiko.

Visi pajėgūs žmonės sustojo prie savojo vagono ir davus ženklą pradėjo stumti. Dėl kelio nuožulnumo visas traukio sąstata lengvai pajudėjo ir netrukus pirmasis per tiltą persirites vagonas buvo jau prie garvežio prikabinatas.

Už keletos minučių buvome vokiečių pusėj. Kiek pavažiavus traukinys sustojo erdvioje laukimėje. Iš jų supančių gojų ir miškelų pasipylė vokiečių kareiviam, kuriems matomai buvo įdomu pamatyti žmones iš anapus ir sužinoti ką apie tenyščius įvykius.

Nedelsiant buvome apdailinti dar šilta gera kareiviška duona, kokios jau se-

niai nebuvo ragavę, o beto vaikais gavo dar ir uogienės. Žmonių nuotaika stebėtinai ūmai pasikeitė. Keletas anoj pusėj būvę drąsūs ir triukšmingi agitatoriai čia iškart nutilo ir prisigerindami dėjos švelnius ir draugiški. Žmonių nervingumas atslūgo pasidarė kalbesni ir atviresni. Vagonuose girdėjosi linksmas klegesys ir dainos. Į mūsų vagoną įsėdo du vyresnio amžiaus vokiečių kareiviai, kurie perėmė transporto vadovybę. Patikrinę šautuvų saugiklius perdavė juos žaisti vaikams, patys neskubėdami užrūkę savo įvairiaspalviai išdažytas su vožtuvais molines pypkes su ilgais lanksčiais pintaibais cibukais. Greit paaiškėjo, kad tai bavarai ūkininkai, malonūs žmonės su kuriais greit susibendravome. Su dideliu palengvėjimu ir malonum dabar pajutau, kad visą paskutinį laiką mane sekusi įtampa, rūpesčiai, atsakomybė bei nemalonumai prasidėję dar rugpiučio mėn., dabar nukrito nuo mano pečių.

Šitas karo pabėgėlių graži nimo epizodas, lyg koks tai nepaprastas man priskiriamas nuopelnas, paminėtas L.E. mano biografijoje. Kiekvieną kartą man prisiminus tą L.E. paminėjimą sukelia manyje labai nema-

lonų jausmą. Jei L.E. suteiktų žinia pareitų iš manęs, tai skambėtų labai neskoningu pasigyrimu. Matomai L.E. korespondentas A.Br. buvo kieno tai ir šiuo klausimu netinkamai painformuotas. Tuo metu panašių transportų buvo daug iš įvairių Rusijos vietovių. Aišku, kad kiekvieno transportu kas nors rūpinosi, o gal ir daugiau turėjo vargo bei nemalonių išgyvenimų nei aš. Nė vienas jų L.E. nepamintęs ir tai teisingai, nes tai buvo eilinis visuomeninis darbas ir kaip žinome dažniausiai surištas su klūtimis ir įvairiais nemalonumais. Be to reikia pastebėti kad šiuo atveju mes ir patys su savo šeimomis buvome nemažiau už kitus tuo grįžimu užinteresuoti.

Grįžtu ir vėl prie mūsų tolimesnės vargingos kelionės. Vakariui temstant pasiekėme Polocką kur traukinys buvo nukreiptas į karinę stovyklą. Ten mus laukė ir pamaitino su karšta, tiršta ir maistinga sriuba. Jau po pusiaunakčio buvome Daugpilyje ir tik ranka pasiekti Lietuvą. Čia teko iš mūsų jau tiek laiko apgyventų rusiškų vagonų persidanginti į vokiškus, nes nuo čia geležinkelio bėgių tarpas siauresnis

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

'NAKTIS' Los Angeles scenoje

Gliaudos ir Mackialienės bendros kūrybos proga

ALE RŪTA

Kiekviena meninė pastanga reikalauja didelio dvirinių ir fizinių jėgų įtempimo, kūrybinio susikaupimo ir darbo. Užtat ir visiems spektaklio dalyviams, ir žiūrovams kyla įvairių klausimų: kam visa tai, ar verta, ko pasiekta ir kas išlieka ateičiai.

Gera turėti savam mieste tokių žmonių, kurie siekia kurie nori laimėti ir nebijo pralaimėti. Tai drąsulių būrys, apžavėtų meno burtais, tai svajotojų rinktinė, kurie džiaugiasi ir momentu, ir trupiniu, bet kurie nenustoja svajoje pasiekti aukštumas. Tikrieji menininkai ir meno mėgėjai, -- visi atkakliai siekia ir dirba; užtat jau vien už tai verti pagarbos ir dėmesio. Ar pasiekia, -- jau kitas klausimas, į kurį teigiamai ar neigiamai atsakant reikia įvest daugelį aplinkybių, priežasčių ir reikia didelio atsidėjimo svarstant. Esi ar nesi menininku, pasiekai ar nepasiekia, -- dažniausiai neatsakoma iš karto. Klysta ne vien menininkai; labai dažnai klysta ir kritikai.

Jei būsim kulkūs ir prisipažinsime, kad esam tik atliekamo laiko kritikai, -- ir tai dar nereikia, kad mūsų

darbo vaisiai menkučiai...

Mums žinomomis aplinkybėmis -- mes imamės siekti beveik negalimo; ir tai yra drąsa, kuri stebina.

Aš manau, kad kiekvieno menininko, taip pat ir dramos interpretatoriaus (populiariai sakant -- artisto) tikslas yra: per meninę kūrybą pažinti save. Statomam spektakly dirbi ne vienas, -- taigi, -- pažinti ir kitus.

Pažinti save. Jau graikų filosofai teigė, kad tai žmogaus gyvenime svarbiausia. Pažinti save -- ko trokšti, kodėl to sieki, kiek gali, kur tais žingsniais eini, -- visa tai suveda menininką ne tik į jo profesinę užduotį, bet ir į jo filosofinę gyvenimo prasmę. Pažinti save, nuolat išmėginti savo jėgas, tobulėti, augti, kilti.

Pažinti kitus -- tai kitas psichologinis, altruistinis pradas, kuris išskiria menininką iš minios. Ir visuomeninis pradas: parodyti save kitiems. Parodyti, kad ir mažą kibirkstėlę, savo valia, darbu ir savo sugebėjimais įžiebtą, parodyti kad kiti pasigrožėtų, ar kad ir kiti sužinotų, pajustų, atrastų tai, kas tame meno veikale slypi.

Stai kodėl daug vertos menininkų ir meno mėgėjų pastangos! Nes kiekviena tokia pastanga yra žmogiškai gili, kaip savęs pažinimo pastanga, nes tobulėjama ir augama per vienas kito platesnį pažinimą, nes kiekvienas meno veiklas, sukurtas ar interpretuojamas, -- yra dovana visuomenei. Ne visuomenė daro gera menininkui, kad ji 'pa-laiko', kad teikiama ateiti ir išklausti ar pasižiūrėti, bet menininkas kažką dovanoja žiūrovui, klausytojui, skaitytojui...

Taip ir mes, šio spektaklio pažiūrėti atėję, jaučiamės apdovanoti. -- Nes išiname kažką naujo sužinoję, išiname susimastę, išiname gal supurtinti, gal nustebę, gal pasipiktinę, o gal nudžiugę... Bet, kiekvienu atveju, išiname viduje turtingesni.

Ar Dalilai Mackialienei režisuojant Dramos Sambūrio aktorai pristatė mums J. Gliaudos 'Naktį' taip, kad mes tikrai suprastume veikalo autoriaus mintį? Ar jie, aktoriai, atpažino vienas ant ra 'Naktį'? Ar mūsų vaizduotės iš spektaklio ataidėjo rašytojo mintis? Ar mes ją patikėjome? Ar tikėjome 'Nakties' detalėm?

Jei į šiuos klausimus atsakysim nuoširdžiai, atvirai, su meile į rašytojo, režisierės ir aktorių patangas ir darbą, -- mes bent mažą dalelę būsim jiems atsilyginę už šią didelę jų dovana -- spektaklį.

Jurgio Gliaudos veiklas 'Naktis' -- gilus ir niūrus, kaip miglota naktis, eiliniam žiūrovui sunkiai buvo įžvelgiamas; be to, romanisto, ne dramaturgo rašytas, todėl mintys dažnai išsakytos žodžių sriautais, ne trumpais dialogais. Labai nedaug giedresnių prosvaisių, kur spektaklio žiūrovas būtų galėjęs lengviau atsikvėpti, ar nusišypsoti bei susijuokti. (Iš atsiliepi-mų ryškėja, kad šių dienų lietuvių teatro lankytojai labiau pageidautų nuotaikas praskaidrinančių komedijų.) Pagrindinė dramos mintis ar tik nebuvo ikariškas veržimasis į kūrybinę svajo-

ne (gyvenimo džiaugsmo). Kompozitorius Sigitas (vaidino -- Manfredas Prišmantas) svajoja sukurti nepaprastą muzikos kūrinį; jis blaškosi naktimis, neapkęsdamas virš galvos užiančių lėktuvų ir neraminamas artėjančio civilizacijos plano vykdymo, kai buldozeriais bus nugriautas ir jų gyvenamas namas, nes toje vietoje reikalingi lėktuvams įsibėgėti takai. Veikale ši technikos augimo grėsmė yra simbolinė; ji priešpastatyta kūrybiniam polėkiui, minčių sukaupimui kurti grožį, meną, kas išliktų amžiams. Jaunas muzikas globojamas tėvų ir -- ypač -- sunkiai dirbančios, ji mylinčios žmonos Daivos (vaidino V. Jatulienė). Besiblaškęs tarp alkoholio ir pusprotės žmonos sesers vilionių, Sigitas, nors tėvo neregio nuolat primenamas apie lietuvišką genijų (Maironį), nors motinos ir žmonos švento pasiukojimo remiamas, tarp lėktuvų užesio lyg ir sugniužta, jo kūrybiniai sparnai palūžta, nes jis, žmonos sutaupytais pinigais, Gytės žmonos sesers, iliuzijų ir džiaugsmą pagautas, išbėga su ja į pasaulį, namuose už savęs palikdamas tragediją (nusišauja žmona). Arba... Gal jis, neapkęsdamas naminių rūpesčių miglos ir civilizacijos grėsmės visiškai

Dailės parodos atidarymas Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejuje Kaune 1937 metais. Iš kairės: dail. Jonas Šileika, muziejaus direktorius Paulius Galaunė, dail. Antanas Žmuidzinavičius, dail. Adolfas Valeška, giliau dail. Antanas Gudaitis, prezidentas Antanas Smetona, dail. Adomas Smetona, dail. Antanas Rūkštelė ir dail. Viktoras Vizgirda.

jojami papuošalai, gobelenai, pilys... tik išryškino to namelio buities tragiškumą. Raisa Urbanienė judėjo laisvai ir juokėsi laisvai ir natūraliai; jos ir Sigito vaidmenys buvo gal labiausiai išieškoti, suteikią scenoms kiek dinamikos, kai kitų -- perdėm statiški, stiški žodžių sriautai, jų kančios tekėjimas į neišvengiamybę. Vilčiai Jatulienėi Sigito žmonos vaidmuo buvo labai sunkus, nes reikėjo sukurti kasdienybės moterį, ir giliai mylinčią, ir pasiaukojančią ir vėliau -- beprasmiškai mirstančią. Ji ir scenoje atrodė visa susikaupusi vien į Sigitą, vien į jo meilę; sėsoriai jautė ji ir nepaykantą,

Nenustumkim lietuviškos spaudos platinimo darbo į šalį

JUOZAS BUBELIS

Minime 70 metų sukaktį nuo lietuviškos spaudos laisvės atgavimo. JAV LB valdyba paskelbė spaudos vaju, kuris prasidėjo praeitų metų lapkričio 1 d. ir tęsis ligi š.m. vasario mėnesio galo. Šį gražų darbą vykdome jau nebe pirmi metai, kai pamatėme, kad dabartinės mūsų bendruomenės nemaža na-

šum taip grūmėsi su rusų caro valdžia, jei ne už lietuvišką raštą ir jo bei savo laisvę. O ir knygnešių žygdarbiai ar jau nieko į mūsų sąžines nekalba? Atrodo, per greitai jau pasidavėme laiko dvasiai ir gyvenimo rutinai.

Patekę čia į įvairių gyvenimo patogumų riestą lingę, materialiai gražiai pasikėlėme, net ir dar daugiau pralobti panūdome, bet savo tautinėje dvasioje gerokai smukome. Blogiausia, kad šitas procesas tolygiai vyksta toliau ir smarkiau...

Mums gyvenamas laikotarpis nėra geresnis už anąjį, kuriame mūsų tėvai ir protėviai kariavo su tuo pačiu, nepalyginamai šandie dar daug žiauresniu, priešū dėl savo teisių būti laisvais, nepriklausomais ir lygiais kitų kultūrinių tautų tarpe. Anuomet buvo uždraustas raštas, o dabar -- mintis. Okupuotoje Lietuvoje leidžiami įvairūs mūsų kalba spaudos leidiniai visiškai neatstovauja lietuvių tautos valios, įsitikinimų ir dėlto ji negali būti ir net vadintis lietuvių tautos spauda, -- ji yra tik okupanto smurto priversta dirbti beteisė ir be-laisvė tarnaitė. Gyvendami laisvajame pasaulyje, mes atstovaujame tikrajai lietuvių spaudai ir, kaip imanydami, ją puoselėjame.

Susiduriame su dideliais sunkumais spaudos baruose, kad tik daugiau patrauktume žmonių atsipirti prieš besiskubinančią į mūsų tarpą isimesti nutautėjimo grėsmę.

Vakar kaip liūtai troškom kovoti, -- anot poeto A. Gustaičio, o šiandien matome visai kitą vaizdą. Kol gyvenome Vokietijoje, ne taip labai pasigedome skaitytoju, bet kai atsidūrėme užjūriuose, pradėdame būkštauti, kas bus toliau, jei vis taip bus ir jei tie reikalai ne kiek neims gerėti. Ypač esame labai susirūpinę jaunąja karta, kurios didelė dalis ata-tūpiom seka mūsų pramintomis lietuviškomis pėdomis. Dėl lietuviškos spaudos permažo pamėgimo kai kurių jaunuolių gimtosios kalbos žodynas gerokai sumenkes ir pats to žodžio ištaikymas kartais nušveplenas.

Tiesa, kiekvienai tautai iš-eivija neina į gera, tačiau

VLADĖ BUTKIENĖ

ILGESYS

Kaip vagts, brangių senienų sužavėtas, Mano mintys ilgesyje tėviškės pakluonėm grįžta. Seni takai, seni draugai ir giminės, ir broliai, ir tėvai, Sacharos dykumų viliojančiais mirazais man pražįsta.

Vaikystėje matau, kaip kūdroj braidome, šūkaujame, taškomės: Kaip motinos linines drobes mirkom drumstam vandeny, O saulė jas kas kartą vis balčiau džiovina. Su buvusių kartų vaikais jomis bėgiojame basi...

Matau, kaip pakluonėje čiobrelis traukžolę savo kvapu svaigina, Senais poetų žodžiais apdaičiuota linksta smilga, Darbsčių audėjų šešiantym staklėm bitės dūzgia... Pilkų pilkiausia dulkė namų ilgesyje sidabru sužvilga!

Kluono žolė aukštiekninki suvirtę sekam debesis, Juose susikuriame raganas, karžygius, karalaites su pilim... O šelmis vėjas net už kaimo galo nuneša ir debesis, ir karalaites, ir pilis, ir baisias raganas ant šluotų su savim...

Girdžiu, kaip saulei leidžiantis, tingiai galvijai namo grįžta, Kaip, tėvui semiant vandenį, svirtis girgždėdama atsiremia tvoron. Kasdienį troškulį skandina jie visi ten, lovyje, prie šulinio, Drauge su protėviais, tėvais ir būsimom kartom.

Tenai su jais ir aš norėčiau ilgesį namų pasotinti -- Tėvų kieme, po seklyčios langais... Gal sugrįžčiau greičiau, Gal vėl tapčiau senąja dalimi prie to šulinio, Kur gimiau, kur užaugau ir iš kur išėjau?...

(Nukelta į 6 psl.)

rių dalis ėmė per greit tolti nuo lietuviško gyvenimo, veiklos, spausdinto žodžio ir net nebe tiek daug bereikėti meilės bei pagarbos savo gimtai kalbai. Akivaizdžiai matome, kad daug kur lietuvių šeimos nebeužtinka-me spausdinto lietuviško žodžio. Taip pat yra pastebėta, kad mūsų šviesesnės visuomenės skaitomų knygų eilėje ne pas kiekvieną at-rasi lietuvišką knygą. I tokius namus užėjus, darosi nejauku. Ir susimąstai, net ir į graudulį įpuldamas, statydamas sau klausimą: už ką mūsų tėvai ir senuoliai prieš 90 metų su vir-

ir dar kiek seserišką meilę (ginklų porą kartų taikė į ją ir... susilaikė). Paskutinėje tragiškoje scenoje gal ji turėjo būti labiau centre, gal reikėjo tą momentą prailginti, kad jos gyvenimo sugniužimas (prieš jos mir-tį) labiau išryškėtų. Tai jau buvo režisierės dalykas.

Visus nelauktai pradžiugin-o Sigito motinos vaidme-ny Stasė Pautienienė, gana ryškiai ir natūraliai pa-rodžiusi šeimos moters meilę, šilimą -- vyrui, sūnui, marčiai, net ją išnaudojan-tiems bastūnams. Stasė

sugriauti jo ramybę, pakelia sparnus į kūrėjo laisvą skrydį, į kurį Gytė, savo pusiau nesamoninguose skatinimuose ir savo meilės žavesiu, ji patraukia? M. Prišmantas neblogai suvaidina tuos Sigito svyravimus, ta kū-rėjo negalią pakilti, kai ap-link tokia kasdienybės ir ci-vilizacijos migla (šis žodis nuolat kartojamas -- migla, migla...), bet gale ir nebeaiš-ku, ar Sigitas savo kūryba iškils, ar visiškai, išbėgęs į gyvenimo džiaugsmų sūku-ri, palūš ir kris. Gytės, iliuzi-ju mergaitės (vaidino Raisa Urbanienė) skambus juokas tik gilino įtempimą, jos sva-

Laureatas rašyt. Jurgis Gliauda

Šiais metais Draugo romano konkursą vėl laimėjo rašytojas Jurgis Gliauda. Tai jo šeštasis laimėjimas iš 24 Draugo romano konkursų.

Jury komisija sausio 12 d. susirinko Draugo redakcijos patalpose posėdžiui. Pirm-ninkavo rašyt. Vincas Ramonas, sekr. rašyt. Danutė Brazytė-Bindokienė, nariai rašyt. Nijolė Jankutė-Užubalienė, kritikai Povilas Gaučys ir Pranas Razminas. Taip pat dalyvavo Draugo redakcijos ir administracijos atstovai.

Iš septynių atsiųstų romano konkursui rankraščių buvo atrinktas romanas "Pagairė", pasirašytas Gintalo slapyvardžiu. Atidarius voką paaiškėjo, kad romano autorius esąs rašytojas Jurgis Gliauda, iki šiam laikui laimėjęs jau penkis Draugo romano konkursus. Premijos mecenatas yra a. a. inž. Feliksas Giedrys. Romano premijos įteikimo iš-kilmės bus balandžio 6 d. Chicagoje.

Nenustumkim...

(Atkelta iš 5 psl.)

vien tuo teisintis dar per maža, nes nėra pagrindo užmirštant tėvų ir auklėtojų pareigas, išsisukinėti susidariusiomis aplinkybėmis. Ugdydami lietuvišką spaudą, pirmiausia turime paieškoti tinkamų būdų ir priemonių, kaip mūsų priaugantį jaunimą išlaikyti lietuvių beje, o kai jie bus lietuviškos dvasios, tai jiems ji bus laukiamoji viešnia jų namuose, o ne našlaitė.

Mūsų, vyresniųjų, yra pareiga savo spaudą palaikyti ir kartu iš jos semtis mokslo žinių, daugiau pamėgti dailiojo žodžio išsakyti ir pagerbti kūrėjus, stiprinti dvasią Lietuvos laisvės atgavimo viltimi ir per ją savo šeimos židinyje bei priaugančio kartoj kurstyti tėvynės meilės ir gimtosios kalbos išlaikymo ugnelę.

Gimtasis žodis, ar jis būtų gyvai ar raštu reiškiamas, yra taurus lietuvių išlikimo sargas, tautinės kilmės ir savigarbos išlaikytojas ir šeimos vienybės motina. Tegu ir ne daug kas turi laiko su spauda ilgiau pabendrauti, bet tarpais neturksta laisvų valandėlių ją į rankas paimti ir pasiskaityti, žinoma, ir savo jauną atžalą prie to patenkinti.

Tad nenustumkime lietuviškos spaudos platinimo darbo į šalį, bet intensyviai pasirengę, pulkime užimti tas lietuviškos išlaikymo silpnasias pozicijas ir jas stiprinę paverskime tautiniu avangardu.

Daugiau įvertinkime mūsų dvasinių vertybių lobį ir nuoširdžiai pagerbkime

jų kūrėjus - rašytoją, kurs per naktį nemigas užrašo savo dvasios apraiškas ir toms vrybėmis skaitytoją peini. O, kad mūsų geroji spauda visiems pasidarytų tarytum šventenybė, įkvėptų daugiau tėvynės meilės jausmų, gintų nuo nedoros spaudos antplūdžio, duotų šviesios išminties, mokslo, lietuvių kultūros aukštesnio lygio supratimo ir padėtų skatinti viltį ir tikėjimą į Lietuvos laisvės bei nepriklausomybės atstatymą. Šio rašinio baigmę užsklandžiu šūkiu - esto perpetua - tas tebūnie ant visados.

Naktis...

(Atkelta iš 5 psl.)

Pautienienė, Los Angeles Radio Valandėlės sumanytoja, darbuotoja ir širdis, neseniai pradėjusi tartininkauti režisieriui D. Mackialienei, Dramos Sambūrio pastatyme dalyvavo pirmą kartą ir labai gražiai pasirodė.

Daugely vietų buvo labai natūrali ir Danutė Barauskaitė, Liepos vaidmeny. Nebuvo per daug aišku, kokį ryšį turėjo ši neščiama mergina su kitais, pagrindiniais, dramos veikėjais, bet savo nelaimingą būklę Danutė Barauskaitė išryškino. Savo laikysena scenoje ji sukūrė keletą tikrai gražių epizodų; nors - simbolinėje dramoje kažin ar buvo reikalingas toks natūralistinis jos būklės demonstravimas.

Rimanto Žuko balsas gal kiek ir išdavė, kad jis labai per jauną aktorius aklo tėvo vaidmeniui, bet jo labai rami laikysena, atsargūs judesiai, lėta kalba, - sudarė gerą kenčiančio seno žmogaus vaizdą. Vidas Ažuo-

laitis Mantauto, hipiško jaunolio, vaidmeny buvo natūralus. Visų jaunųjų aktorių (Ažuolaičio, Žuko, Barauskaitės, net ir Prišmano) stebino labai graži lietuviška tarsena, beveik be akcento šešėlių ar kokių kalbinių klaidų. Tai, žinoma, kompolimentas ir jiems patiems, ir režisieriui Dalilai Mackialienei, kuri, scenos veikalus statydama ir su jaunais aktoriais dirbdama, dažnai yra reikšmingesnė negu liuanistikos mokytojai.

Susidomėjimas šiuo spektakliu buvo didelis, - salė pilna žmonių.

Spektaklis įvyko 1974 m. sausio 11 d.

Worcester

IŠ ŠAULIŲ VEIKLOS

Worcesteryje Dr. Vinco Kudirkos vardo šaulių kuopos veikla, galėtų būti pavyzdžiu kitoms organizacijoms. Jos narių susiklausymas ir respektas, savo išrinktai, vadovybei, duoda našių vaisių.

Dauguma organizacijų nusiskundžia finansiniais sunkumais, bet šauliai, savo sutartinu ir aktyviu veikimu, sugebėjo sukelti lėšų ne tik įsigijimui Lietuvos, Amerikos ir šaulių vėliavų, bet rado galimybę finansinai remti: rinkliavas tautinių švenčių minėjimų progomis, lietuviškos radijo valandėlės veikimui, Simui Kudirkai, Brazilijos lietuvių jaunimo mokslinimui, Lenkijos lietuvių, siuntiniais.

Sėkmingesniais lėšų surinkimais, šaulės moterys ne tik pačios dirba, bet ir maisto gaminius aukoja.

Praėjusiais metais, šauliai su savo vėliavomis, organizuotai dalyvavo tautinių švenčių minėjimuose, suruošė sėkmingą koncertą su Bostono sekstetu, kurio vadovas yra muzikas Gaidelis. Šaudymo varžybose dalyvavusius apdovanojo trofejomis: E. Enrikaitį, A. Grabauską, V. Gedmintą, A. Parulį, E. Gorodeckienę ir Iz. Parulienę. Be to daugiausia pasidarbavęs kuopos laibui, buvo pagerbtas šaulys A. Parulis, išrenkant kuopos garbės nariu.

Š. m. gegužės mėn. 29 d. kuopos įkūrimo metų proga, nutarta suruošti Maironio parko salėje koncertą, pakviečiant iš New Yorko Perkūno chorą. Džiugu, kad jau suorganizuotas, iš jaunimo - studentų penketukas, kurį pasižadėjo paruošti muzikas Zigmąs Snarskis. Kuopai sėkmingai vadovauja: pirm. A. Zenkus, vicepirm. Kazys Prapuolenis, sekretorė E. Gorodeckienė ir ižd. J. Spirauskas. (vd)

Detroito lietuviai

ANTANAS GRINIUS

NAUJA DETROITO LIETUVIŲ NAMŲ DRAUGIJOS VALDYBA

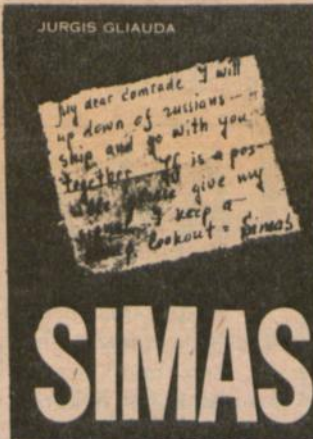
Detroito Lietuvių Namų Draugija gruodžio 12 d. turėjo savo metinį narių susirinkimą, kuriame dalyvavo 60 narių.

Susirinkimą pravedė Marjona Šnapštys, sekretoriavo Albinas Grigaitis. Į mandatų komisiją išrinkti: Jonas Atkočaitis, Antanas Šiurkus ir Stepas Lungys. Pirmininkas Antanas Norus savo pranešime nušvietė, kad Lietuvių Namų padėtis nėra bloga; apie namus lūšnos griauamos ir namų padėtis gerėja. Automobilų pastatymo aikštėje įvesta šviesa ir sutvarkytas namų apšildymas.

LND-ja 1974 metais turėjo su iš praėjusių metų likučiu, pajamų \$10,714.92, išlaidų \$8,265.86 ir likutį 1975 m. sausio 1 d. \$2,445.06

Pagal LND-jos įstatus tik vienas valdybos narys, iš buvusio tris metus Algio Brazėno vieton, turėjo būti renkamas. Ir kaip visi buvo nustebinti, kai ir kiti visi valdybos nariai atsisakė toliau valdyboje pasilikti. Iš dvidešimt trijų į valdybą pasiūlytų kandidatų tik trys sutiko būti renkami. Po ilgų svarstymų, Stefos Kau-nelienės prašymu dū senosios vald. nariai Antanas Norus ir Petras Bliūdžius sutiko dar vienus metus val-

Tik 1 doleris!

SIMO knygos antrosios laidos liko tik kelios dešimt egzempliorių. Norėdami, kad ji plačiau pasklistų skaitytojuose, vietoj 3 dol. nutarėme atpiginti iki 1 dol. Užsisakykit tuoj pat Dirvoje, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.

PSYCHIATRIC NURSES

Innovative community mental health center has openings in new in-patient unit emphasizing team approach to patient care. Salaries negotiable based on experience. Generous fringe benefits. Send resume to

WESTSIDE COMMUNITY MENTAL HEALTH CENTER

2031 West 30th St. Cleveland, Ohio 44113

(6-2)

AUKOS DIRVAI

Atnaujinami prenumeratų ir kitomis progomis aukojo Dirvai šie asmenys:

Edm. Drasutis, Phila.\$2.00
A. Valiulis, Los Angeles 7.00
M. Židonis, New Haven .. 5.00
O. Kanauka, Chicago 2.00
J. Gedaugas, Santa Monica 2.00
Br. Burba, Detroit 2.00
J. Lesčinskas, Detroit 7.00
ALTS Detroito

Skyrius, Detroit25.00
J. Kleinaitis, E. St. Louis 2.00
J. Žvynys, Chicago10.00
I. Paukštys, Elizabeth .. 2.00
K. Pautienis, Cleveland ..10.00
Pr. Lekutis, Muskegon ..10.00
Pr. Stanionis, Detroit 5.00
Jonas Jankauskas,

Mountainside 7.00
K. Stašaitis, Detroit 2.00
A. Juška, Sterling Hts. .. 2.00
J. Vinciusas, Chicago 2.00
J. Valaitis, Great Neck .. 2.00
L. Ramončionis, Brooklyn 2.00
A. Šalkauskas, Pittsburgh 7.00
K. Palčiauskas,

St. Petersburg Beach .. 2.00
St. Kleinas, Worcester 7.00
A. Vabalas, Venezuela .. 4.00
K. Šeputa, Miami Beach 7.00
St. Stulpinas, E. Chicago 7.00
F. Juras, Cleveland 2.00
M. Bankaitis, Detroit 7.00
L. Kronas, Lyons10.00
P. Indreika, Chicago 7.00
R. B. Butkus, Euclid 7.00
J. Tumosa, Toronto 2.00
V. Gylis, Glendale 7.00

Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

nimo reikalams. Detroito ir apylinkės lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti minėjime ir savo auka paremti Lietuvos laisvinimą.

Bostono skautų jubiliejinėje sueigoje Baltijos tūtininkė Dalia Sodeikienė riša kaklaraistį paukštytėms, davusioms įžodį.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:
7 1/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.I.L.C.

Saint Anthony Savings

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

MULTIPLE AND SINGLE SPINDLE EQUIPMENT TOOL ENGINEER

Must have experience with National Acme or New Britain multiple spindle chucking machines performing high production volume on steel forgings and castings. Must be capable of total chucking machine concepts.

Experience must include:

- INITIAL TOOL LAYOUT
- TOOL DESIGN
- CAM DESIGN
- TOOL IMPLEMENTATION
- SET UP AND OPERATOR TRAINING

Must be able to communicate with shop personnel. Will have total responsibilities for conception through implementation.

Must be willing to relocate
Send resume to Phil Wells.

KISCO COMPANY

6300 St. Louis Ave., St. Louis, Missouri 63121

An Equal Opportunity Employer

(4-6)

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYs MODERNIOS KOPYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

MIRĖ DR. ANDRIUS
BRIDŽIUS

Praeitą penktadienį, sausio 17 d. mirė dr. Andrius Bridžius, sulaukęs 78 m. amžiaus, Clevelande vertėsi akių ligų praktika.

Velionis buvo pašarvotas Jokubauskienės koplyčioje ir antradienį palaidotas Visų Sielų kapinėse.

• **Kun. J. Kidykui, S. J.**, šiuo metu talkinančiam Clevelande Nauj. parapijoje, sausio 8 d. suėjo 70 metų amžiaus. Sukaktuvinkas yra buvęs lietuvių jėzuitų atsikursių Amerikoje pirmasis vyresnysis. Paskutiniu laiku buvo Brazilijoje.

• **Muz. Pranas Ambrazas**, ilgametis Šv. Jurgio parapijos Clevelande vargoninkas, sunkiai serga ir paguldytas ligoninė.

SKAUTININKŲ SUEIGA

Sausio 9 d. įvyko Clevelando skautininkų Kalėdinė sueiga. Sueigoje dalyvavo gražūs būrys sesių ir sve-

čias iš Brazilijos kun. J. Kidykas.

Draugovės vadovybė, kurią šiais metais sudaro: s. Mirga Kižienė — pirmininkė, ps. Giedrė Matienė — pavaduotoja, v. s. Marytė Puškorienė — sekretorė ir s. Birutė Juodikienė — išdininkė, sėkmingai planuoja ir vykdo draugovės užsibrėžtus darbus. Šiai sueigai, Naujos parapijos mažąją salę gražiai ir skoningai papuošė lietuviams būdingu Kalėdiniu puošnumu. Buvo net ir eglutė su nuostabiai gražiais šiaudinukais.

Sueiga pradėta giesmėmis. Tyliąją naktį ir sugiedota

Dievui tau Tėvyne ir Žmonijai. Paskutinės sueigos protokolą perskaitė v. s. M. Puškorienė ir metinės sueigos protokolą perskaitė v. s. R. Nasvytienė. Protokolai buvo labai kruopščiai paruošti ir juose atsispindėjo sėkminga draugovės veikla.

Apsvarstę bėgamuosius draugovės reikalus, išklause s. Liudos Brizgienės pašnekėsio: Skautininkės vaidmuo Seserijoje. Po pašnekėsio buvo diskutuojamos pašnekėsioje iškeltos mintys. Po to išklause kun. J. Kidyko paskaitą "Ir žodis tapo kūnu". Paskaita buvo paruošta su giliu filosofiniu apmąstymu, pristatant pasaulio įkūrimą, kaip Dievo meilės išdavą žmonijai.

Sugiedoję vakaro maldą ir pasivaišinę valdybos paruoštais skanumynais skirstėmės namo su pakilia kalėdine nuotaika. (sk)

LIETUVIŲ KONSERVATORIŲ SUSIRINKIMAS

Šį sekmadienį, sausio 26 d. 2 val. p. p. Ursuline College, Mullen Academic Building, Higbe Lounge, kampas Lander ir Fairmount, Pepper Pike, Ohio, įvyks lietuvių konservatorių klubo susirinkimas a. a. Julijui Smetonai paminėti. Savo prisiminimus apie velionį papasakos Harry Dworkin, žinomas Clevelando advokatas ir artimas Juliaus Smetonos bendradarbis.

Velionies sūnus, pianistas Antanas Smetona paskambins Chopin'o gedulingo maršo sonatą.

Po programos klubo ponios pavaišins svečius kavute.

Visa lietuvių visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti.

AUKOS S. KUDIRKAI

Aukų lapais surinktos aukos Simo Kudirkos Fondui.

Po 10 dol. — G. M. Aras, St. Jurgaitis, J. E. Malskiai, J. Mikonis, O. ir J. Žilioniai.

Po 5 dol. — A. Jonaitis, Vl. Plečkaitis, Gr. Plečkaitienė, S. Rydelienė, V. ir T. Sniečkaitis, V. Unguraitis.

2 dol. — J. Aleksa.

Po 1 dol. — A. Grėbliūnas, J. Sadauskas, E. Venckauskienė.

Be to, nemažai asmenų įteikė aukas tiesiog Simui Kudirkai jo sutikimo metu Clevelande.

IDOMI LITERATORINĖ VALANDĖLĖ

S. m. kovo 1 d. 7 val. vak. Nauj. parapijos mokyklos patalpose Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla ruošia literatūrą, literatūros kritikų ir mokytojų ir kalbininkų pasisakymą (dabar įprasta

PILENŲ TUNTO SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETAS MALONIAI KVIEČIA VISUS Į TRADICINĮ

UŽGAVĖNIŲ BLYNŲ BALIŲ

1975 M. VASARIO MĖN. 8 D., ŠEŠTADIENĮ, 7:30 VAL. VAK.
Clevelando Lietuvių Namuose, 877 East 185 St.

Linksma skautiška programa režisuojama p. Z. Peckaus. Šilta vakarienė, įvairūs blynai ir kitoki užgavėnių valgiai. Kokteiliai prie įėjimo. Baras. Šokiams groja serbų S v o b o d a orkestras.

PELNAS SKIRIAMAS SKAUTŲ VASAROS STOVYKLAI.

ĮĖJIMAS ASMENIUI 8 DOL.

JAUNIMUI 3 DOL.

Bilietus platina ir status rezervuoja M. Puškorienė, tel. 486-8613 ir V. Urbaitis, tel. 442-9091.

IŠ CLEVELANDO ETNINIŲ STUDIJŲ KOMISIJOS VEIKLOS

Prieš kurį laiką Dirvos skaitytojai buvo supažindinti su JAV federalinės valdžios suteikta parama paruošti monografijas apie 16 didesniųjų tautinių grupių kilmės kraštus, jų praeitį, apie tų grupių atsiradimą šiame krašte, jų įnašą šio krašto kultūriniam, politiniam ir ekonominiame gyvenime. Tame 16 parinktųjų skaičiuje esame ir mes,

vadinti simpoziumu). Įvairias su literatūra susijusias temas gildens: prof. A. Augustinavičienė, mokytojas lituanistas St. Barzdukas, dr. J. Kavaliūnaitė, rašytojas Vc. Kavaliūnas, dr. D. Tamulionytė ir kiti. Visi, kas domisi šiais klausimais, mielai kviečiami dalyvauti.

IŠ PILENŲ TUNTO VEIKLOS

Ilgametis Pilenų tunto tuntininkas pskn. V. Staškus, vadovavęs tuntui virš 7 metų, perduoda pareigas naujam tuntininkui sk. vyčiui Romui Vasiui. Naujasis tuntininkas yra baigęs Cleveland State Universitetą su labai aukštais įvertinimais (Magna cum laude). Jis yra revizorius (accountant) dviejose įmonėse. Nuo jaunų dienų aktyviai dalyvauja Pilenų ir Clevelando skautų eilėse, yra viso skautiškojo jaunimo mėgiamas vadovas.

Š. m. sausio 26 d. (sekmadienį, tuoj po pamaldų) Nauj. parap. salėje bus iškilminga tunto sueiga, kurios metu įvyks pareigų perdavimas. Į sueigą kviečiami visi esamieji ir buvusieji pilėniečiai, jų tėvai ir visa Clevelando skautija.

Vasario 8 d. Lietuvių namuose įvyks tradicinis Užgavėnių blynų balius. Ruošia Pilenų tunto tėvų komitetas ir skautai. Programoje bus linksma komedija (režisuojant akt. Z. Peckui) ir kitokia pačių skautų atliekama pramoga. Visuomenė nuoširdžiai kviečiama paremti skautų veiklą ir įvertinti jų pastangas išlikti geru ir tvirtu lietuviškojo jaunimo būriu. (pk)

• CLEVELANDO LIETUVIŲ NAMŲ ir Lietuvių Klubo Revizijos Komisija turėjo pasitarimą 1974 metų apyskaitos patikrinimo reikalui. Revizijos komisiją sudaro: Kazimieras Karalis — pirmininkas, nariai Vincas Akelaitis ir Petras Luiza.

• Pensininkų klubo metinis visuotinis susirinkimas įvyks Nauj. parapijos apatinėje salėje (kafeterijoje) š. m. sausio mėn. 26 d. 4 val. po pietų.

Clevelando lietuviai — viena iš veikliausių ir geriausiai organizuotų grupių.

Lietuvių monografiją ruošia dr. J. Jakštas su talkininkais. Darbas jau įpusėtas, ir paskiros tos monografijos dalys tuoj bus pradėtos versti į anglų kalbą. Parinkti daugiau žinių apie lietuvių imigraciją ir kūrėmąsi Amerikoje dr. J. Jakštas numato praleisti keletą dienų Kento universitete, kur yra surinktas turtin gas rinkinys lituanistinių dalykų. Ten dr. Jakštas talko su dr. J. Cadzow galės surinkti monografijai reikalingų davinį bei patikrinti įvairius šaltinius.

Visoms etninėms studijoms vadovauja Cleveland State Universitetas ir Clevelando mokyklų administracija. Š. m. sausio 8 d. pradėti 10 savaitių kursai aukštesniųjų mokyklų mokytojams paruošti juos etninių grupių studijų kursui mokyklose. Susidomėjimas tais kursais yra didelis: išregistravo net 400 mokytojų. Deja, dėl lėšų stokos ir pirmąją laidą tebuvo priimta tik 120 mokytojų. Turima tačiau vilties, kad po to seks ir kitos laidos. Kursų planą paruošė ir jiems vadovaus prof. Papp. Lektoriais paskirti profesoriai iš visos Amerikos pripažinti kaip etninių kultūrų ekspertai.

Cleveland State Universitetas paskyrė savo naujųjų rūmų I aukšte 4 didžiulius kambarius etninių grupių kultūriniam reikalams (nuolatiniams parodomis, posėdžiams, studijoms ir t.t.). Universitetas duos ir lėšų reikalingiems įrengimams ir baldams. Tuos kambarius tvarkys komisija sudaryta iš etninių grupių atstovų.

Šiuo metu federalinės valdžios paramą gavę etninių studijų programas vykdo dar keli didmiesčiai — Chicago, Detroitas, New Yorkas ir kt. Chicagoje daugiau dėmesio kreipama į paskiras kultūros sritis. Detroito etninių studijų darbas vyksta prie rengiamųjų (visual) mokslo priemonių centro. Ten apsiribota tik 5 tautinėmis grupėmis.

7 DIENOS ČIKAGOJE...

(Atkelta iš 8 psl.)

Po parodos kopyltstulpiui buvo lemta išlikti ilgesniam laikui. Kiek žinome, per 10 metų jis buvo ne kartą vandalų apdraskytas. Todėl arch. J. Mulokas siūlo lietuvių visuomenei atkreipti dėmesį ir imtis iniciatyvos kopyltstulpį pagrindinai atnaujinti, panaudojus nerūdyjantį plieną ir kitą atsparią medžiagą. Pagal architektą vieta ten laimėta gana puiki, todėl mes turime dėti visas pastangas, kad lietuviškas kopyltstulpis ten dar stovėtų ne vieną dešimtmetį. Idomu, kas galėtų imtis iniciatyvos šiam projektui įvykdyti?

• DAINAVOS ansamblis, vadovaujamas muz. A. Simonaitytės, ruošiasi koncertinei daliai Altos rengiamame Vasario 16 minėjime Marijos aukšt. mokyklos salėje. Jau kelios savaitės kai ansamblui talkininkauja muz. A. Jurgutis, eidamas akompaniatoriaus pareigas. Prieš kiek laiko maną skelbta žinia, kad rašyt. Vyt. Alantas rašys libretą muzikiniam veikalui Dainavos ansamblio 30 m. sukakčiai atžymėti, atpuola, nes J. Kapočius pasiryžo išleisti Vyt. Alanto raštų rinktinę ir todėl rašytojas turi pasiūlyti tų raštų atrinkimui, ir gal būt, perredagavimui. Šiuo metu dėl libretto Dainavos ansamblio vadovybė tariasi su kitu žinomu rašytoju.

Lietuviai į tą skaičių, deja, neįeina.

Pastebėtina, kad Clevelando programa Washingtono sukėlė daugiausia dėmesio, ir jei clevelandiečių etninės grupės pateisins į jas dėtą viltį — toji programa bus išplėsta visoje Amerikoje. Tuo būdu visa jaunoji šio krašto karta būtų supažindinta su ateivių kilmės kraštais, jų istorija ir jų likiminėmis problemomis. (pk)

• Apdraudos reikalais geriausių patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick Ohio 44094. Tel. 943-0910.

OPPORTUNITY FOR 1ST CLASS SKILLED HELP FOR A NEWLY RELOCATED MANUFACTURER of special cutting tools wishes to employ the following UNIVERSAL MILLING MACHINES OPERATORS experienced on spiral milling machines TOOL and CUTTER GRINDERS Must be able to set up and work from blue prints. Steady work for qualified men. Liberal personnel policies & fringe benefits. Apply in person: MULTI-CUT, INC. 4320 Airstead SE. (Off 44th and Broadmoor) Kentwood, Mich. 49508 616-698-6980 (3-9)

Aplankykite lietuvišką krautuvę Parmoje.

Geriausi maisto produktai, vietiniai ir importuoti. Didelis pasirinkimas sūrių, dešrų ir mėsos

MEAT MART INC.

Savininkas V. JANONIS

10405 Pleasant Valley & York Rd.
Parma, Ohio
Tel. 845-4935

Krautuvė atidaryta pirmąjį iki ketvirtą. 9-7 v. v. Penktą. 9-9 v. v. Šeštą. 9-6 v. v. Sekmą. 10-3 v. p. p.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandose suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Emilija Čekienė, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkė, praėjusią savaitę grįždama iš darbo New Yorko požeminio traukinio stoty griudama sunkiai susižeidė ir keletą savaičių turės gydytis namuose. Linkime greitai pasveikti.

• Mūsų Pastogės, Australijos Lietuvių Bendruomenės leidžiamo savaitraščio redaktoriumi vėl paskirtas V. Kazokas, vietoj pasitraukusio dr. Mauragio.

• Dr. V. Paprockas yra pakviestas pagrindiniu kalbėtoju Vasario 16 minėjime Waterbury, Conn.

• Radio Liberty vyriausiu lietuvių kalba transliacijų redaktoriumi paskirtas Juozas Laučka. Jo įstaiga bus Muenchene. Jam talkinti sutikęs švedijoje gyvenęs dr.

Kajetonas Čeginskas, taip pat prie lietuviškų transliacijų jau pilną laiką darbuojasi ankstesnysis Radio Liberty pareigūnas Aleksandras Kacas.

Pirmoji lietuvių programa per Radio Liberty buvo pertransliuota į pavergtą Lietuvą 1975 m. sausio 5 d., sekmadienio vakarą. Iki kovo 1 d. programa bus perduodama tik sekmadieniais. Po to transliacijos lietuvių kalba bus perduodamos kasdien.

Chicago

• Dail. Povilas Kaupas pasitraukė iš Čiurlionio Galerijos Globos Komiteto. Meno Kūrinių Fondo apsauga ir galerijos tvarkymas liko jos steigėjų įregistruotai Illinois ne pelno tikslams Čiurlionio Galerijos korporacijai.

Dr. Jonas Genys, Amerikos Lietuvių Tarybos atstovas Washington, reprezentuoja lietuvių vyriausiam Amerikos Respublikonų Tautybų Vykdomajame Komite ir visomis progomis kelia mums rūpimus klausimus. Posėdžio metu Kongr. Derwinskio įstaigoje Washington (iš kairės): Dr. J. Genys, Anna Chennault (kietė), L. Deleanis (graikas), V. Steimanis (pagerbiama už savanorišką darbą), L. Giberga (kubiečių atstovė), P. Guarino (italas) ir Kongr. E. Derwinski (lenkas), pirmininkas.

DR. ANDRIUI BRIDŽIUI

mirus, liūdesio valandoje jo žmoną, sūnų ir artimuosius užjaučia

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija

A. † A.

V. VYTUI PLIOPLIUI

mirus, jo žmoną VINCUTĘ, dukteris RAMUTĘ ir RASĄ, sūnus ANDRIŲ, ALGĮ ir VYTĄ, brolius ALBINĄ ir dr. VALENTINĄ su šeimomis skaudaus liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiame

L. Česėkienė
Nakrošių šeima

• Dirvos skaitytojams Chicagoje. Maloniai esate kiekvienas Jūs kviečiami į Dirvos vakarą-balių Chicagoje, rengiamą vasario 1 d. taut. namų pastogėje (6422 So. Kedzie Ave.). Norintieji vakare dalyvauti, prašomi registruotis vietas telef. 476-6341 (Kremerienė) arba 434-7270 (Valiukėnienė).

ŠAULIŲ KULTŪRINĖ POPIETĖ

Sausio 26 d. 2 val. p. p. Vyčių salėje ruošiamą šaulių kultūrinę popietę.

Popietę pradeda V. D. Šaulių rinktinės vadas Vl. Išganaitis. Vlado Pūtvio knygos pristatymą atliks Alg. Budreckas.

Anatolijaus Kairio knygą "Karūna" pristatys kun. Vytautas Bagdanavičius.

Kultūrinę popietę praves Alg. Budreckas. Prašome visuomenę dalyvauti, įėjimas nemokamas.

★ Vasario 2 d. 3 v. p. p. Jaunimo Centro salėje Vytauto Didžio šaulių rinktinė rengia 3-jų veiksmų P. Vaičiūno komediją "Pavogta mylimoji". Vaidinimą stato šaulių meno kuopelė. Režisuoja Krivinas Runimas. Visuomenę kviečiame gausiai dalyvauti.

Adomas Didžbalis

ATSIŠVEIKINTA SU A. A. ALFONSU VALATKAICIU

Gruodžio 29 d. Marquette Parke Petkaus koplyčioje susirinko daug šaulių atsišveikinti su garbės šauliu Alfonsu Valatkaičiu.

Atsišveikinimą pradėjo Vytauto Didžio šaulių rinktinės vadas Vl. Išganaitis. Savo kalboje ryškiai apibūdinęs velionio nuveiktus darbus šaulių eilėse.

Teisin. Alg. Budreckas aukštai įvertino Alfonso nuveiktus darbus šaulių Sąjungoje. Gen. Daukanto Jūrų šaulių kuopos vardu kalbėjo kuopos pirm. M. Maksvytis; Klaipėdos jūrų šaulių kuopos vardu — pirm. K. Milkovaitis; Savanorių Kūrėjų Chicago skyriaus vardu — mok. J. Tamulis; skautų vardu — Tallat-Kelpša. Visi kalbėjusieji velionio šeimai reiškė giliausią užuojautą. Baigiant buvo sugiedotas Lietuvos himnas.

Adomas Didžbalis

• Šventaragio I tomas kietais viršeliais išparduotas. Galima gauti tik minkštais viršeliais — kaina 5 dol. Šventaragio II tomo kietais viršeliais liko tik ribotas skaičius. Norintieji įsigyti, prašome neatidėlioti, siųsti tuoj pat užsakymą, pasinaudojant Dirvoj spausdinamų kuponu.

Adomas Didžbalis

• Šventaragio I tomas kietais viršeliais išparduotas. Galima gauti tik minkštais viršeliais — kaina 5 dol. Šventaragio II tomo kietais viršeliais liko tik ribotas skaičius. Norintieji įsigyti, prašome neatidėlioti, siųsti tuoj pat užsakymą, pasinaudojant Dirvoj spausdinamų kuponu.

Wanted 1st Class Skilled (2) AUTOMATIC SCREW MACHINE SET UP
Must be experienced on Bar and Chucker.
1st or 2nd Shift
Apply in Person
TYLOK NOTTINGHAM CO.
19400 Nottingham Rd.
Cleveland, Ohio (5-7)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED BLACKSMITH
Must have previous experience and forging experience helpful.
Good hourly rate and fringe benefits.
Anyone interested should apply after Jan. 1st, 1975.
CLARK EQUIPMENT CO.
1300 Falahee
Jackson, Mich.
An Equal Opportunity Employer (5-10)

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Lietuviškas kryžius New Yorke vandalų apdraskytas.

ti, sekmadienio simpoziume publikos nuomonės smarkiai suskilo, nes V. Sevrukas nekalbėjo diplomatiškai, o rėžė ją, ką jis galvoja.

• BROOKLYNO Vienybė neseniai įsidėjo New York Daily News nuotrauką, kaip dabar atrodo vandalų apdraskytas lietuviškas koplytstulpis, 1964 m. lietuvių aukomis pastatytas New Yorke pasaulinės parodos aikštėje. Į tą liūdną nuotrauką savo gilų dėmesį atkreipė Chicagoje gyvenantis archit. J. Mulokas, nes minėtas koplytstulpis buvo padarytas pagal arch. J. Muloko projektą Chicagoje, vėliau V. Šimkaus ir kitų nugabentas į New Yorką ir ten pastatytas parodos aikštėje.

(Nukelta į 7 psl.)

Aktorė-poetė Zita Kevailaitė-Visockienė LN Bendrose kuciose paskaitė momentui pritaikytą vaizdelį.

• KAI paklausiam amerikietį, kurio lietuvių vardas jam geriausiai žinomas, daugumas atsako, kad buvusio garsaus Baltimorės Colts futbolo komandos quaterback'o Johnny Unito. Tai istorinė asmenybė, nes iki šiol jo pasiektų rekordų savo pozicijoje dar niekas nepažino. Dabar, kai JAV baigėsi profesionalinio futbolo sezonas ir čempionatą pirmą kartą per 42 metus laimėjo Pittsburghas, televizijoje transliuojant svarbesnes rungtynes, ne kartą komentatorium buvo ir Johnny Unitas. Taip pat šiomis dienomis daug rodoma televizijoje vaizdų ir buvusių rungtynių 1970-71 m. Tose rungtynėse kaip svarbiausia žvaigždė ne kartą iškeliamas Unitas ir jis pakviesiamas TV studijų duoti savuosius komentarus praėjusių futbolo rungtynių vaizdams. Vieną vakarą besiklausant gyvų Johnny Unito komentarų per televiziją, man prisiminė 1970 m. žiemos pradžia, kai po liūdnosimo Kudirkos išdavimo sovietams, Chicago miesto centre įvyko milžiniškos demonstracijos. Jų metu iš tribūnos, šalia kitų, buvo perskaityta ir Johnny Unito telegrama, kurią ištiesai citavo didieji amerikiečių dienraščiai. Telegramoje U. Unitas rašė: "Kovos yra laimimos ir pralaimimos, bet galutinė pergalė to, kieno pusėje yra tiesa". Už šią telegramą dideles ovacijas sukėlė jaunimas, nes jie gerai žino J. Unito vardą. Po keturių metų J. Unito žodžiai išsipildė: S. Kudirkos likime laimėjo tiesa. Tikiau, kad, radęs progą, Simas Kudirka tars padėkos žodį JAV lietuviui — amerikiečiui futbolui vienam iš didžiųjų žvaigždžių. Kad J. Unitas save laiko lietuviu, šimtus kartų yra pabrėžęs amerikiečių dienraščių sporto kolumnistai ir reporteriai.

• SOVIETŲ SĄJUNGOS disidentas Vaclovas Sevrukas, vingiuotais keliais pasiekęs laisvąjį pasaulį, sausio 11-12 savaitgalį viešėjo Chicagoje ir plačiai pasirodė lietuviams. Simpoziume, įvykusiame sausio 12 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje, kur dalyvavo apie 700 žmonių, neteko dalyvauti. Su Sevruku turėjau progos susitikti simpoziumo išvakarėse Marijos ir inž. Antano Rudžių rezidencijoje, kur buvo pakviesta apie 30 svečių. Įrašius rytdienos Radijo forumo programą, kurioje pokalbį su Sevruku moderavo prof. Vyt. Vardys, o klausimus pateikė eilė svečių, buvo progos bent kelias valandas pakalbėti su tuo žmogumi, kurs save laiko marksistu, bet kartu kovoją ir už kitą galvojančių laisvę. Nepaslapstis kad V. Sevrukas garsiają S. Kudirkos kalbą, pasakytą teisme Vilniuje, gavęs jos tekstą, perdavė Vakarų korespondentams. Jis taip pat lygėjo Kudirkos motiną i Maskvą, kai Brooklyne buvo surasta, kad ji gimusi ir krikštyta šiame krašte. Tie asmenys, kurie turi slaptus Sovietų S-gos disidentų sąrašus, žino, kad sąrašuose figūruodavo ir V. Sevruko pavardė. Tad V. Sevrukui Rudžių rezidencijoje prie apvalaus neoficialių diskusijų stalo eilę klausimų pateikė čia buvę žinomi asmenys: prof. V. Vardys, dr. A. Razma, dr. G. Balukas, Naujienų redaktorius M. Gudelis, dr. P. Kisieliū, inž. A. Rudis, ekonomistas A. Baliūnas. Ne šios apžvalgos tikslas aptakoti visa tai papunkčiai. Tenorių iškelti tik porą užominių. Pvz. V. Sevrukas ir dabar visur skelbiai tebesąs marksistas, tuo tarpu laisvėje atsiradęs pateko i katalikų būrį ir daugiausia su jais bendraująs. Kaip jis tai galįs suderinti? Sevrukas nesigynė ir pabrėžė, kad jis marksistas užaugo, marksizmą dėstė ir per dieną ar savaitę negalįs keisti savo kailio. Marksizmas jam atvėręs kelius i platų galvojimą. Lenininio marksizmo jis jau atsisakęs, bet pasaulyje gyvuojąs ir humanistinis marksizmas su eile gerų savybių. Tai sakydamas, V. Sevrukas pabrėžė, kad jo pažiūros gali keistis, kai jis giliau susipažins su Vakarų filosofija, kai jis pajus ir supras gerąsias jos savybes. Mano klausimas buvo, kaip jis ir tauta vertina Lietuvos partizanų vestą pokario dešimtmečio laisvės kovą? V. Sevruko nuomone, partizanų kovas tauta vertina dvejopai: iš vienos pusės ji buvo prasminga ir negalima pasakyti, kad nepaliko jokių vaisių. Iš antros pusės, ji neturėjusi jokios realios programos, kurią būtų galima įgyvendinti laisvę laimėjus, ji turėjo per daug aukų ir siaubingų pasekmių tokį ilgą laiką, kad tik dabar tautinė sąmonė pradeda atsigausti... Iš atsakymo galima susidaryti įspūdį, kad tautinė sąmonė pradeda atsigausti teigiama prasme. V. Sevruką i Chicagą kvietė Balfas, ir, kiek teko nugirs-

Gruodžio 22 d. LT namuose, ty namų administracija suruošė bendrąs kucias. Valgis buvo netik labai skanus, bet ir labai atitiko Nepriklausomoje Lietuvoje ta proga paruoštiems valgiams. Nuotraukoje dalis kucų dalyvių.

V.A. Račkausko nuotrauka